

**RESULTATEN VAN WEIDEVOGELINVENTARISATIES IN
DELEN VAN DE EEMPOLDERS (EEMNES) EN POLDER
ZELDERT(HOOGLAND) IN 2004**

Dick A. Jonkers

Frans Leurs

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

Hilversum, 2005

Uitgave: 148

© Copyright 2004-Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.

Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

INHOUD

blz.

SAMENVATTING

1.	INLEIDING	9
2.	OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER	9
3.	METHODE	9
4.	WEERSOMSTANDIGHEDEN	11
5.	RESULTATEN	11
	5.1 De Slaag	11
	5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	12
	5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	13
	5.2 Noordpolder te Veld en de Maatpolder	14
	5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	14
	5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	15
	5.3 Dichtheden	16
6.	DISCUSSIE	16
7.	TRENDS	18
8.	DANKWOORD	18

GERAADPLEEGDE LITERATUUR BIJLAGEN

SAMENVATTING

In 2004 zijn een deel van de Noordpolder te Veld/Maatpolder en de Polder De Slaag op broedvogels geïnventariseerd. De gebruikte methode leidde tot betrouwbare aantallen van de steltlopers van de primaire weidevogelsoorten. Voor de overige soorten van de primaire en secundaire weidevogelsoorten was de betrouwbaarheid voor het merendeel matig en in één geval klein.

In de Noordpolder te Veld/Maatpolder kwamen acht soorten van de Rode Lijst voor: Slobeend, Watersnip, Bontbekplevier, Grutto, Tureluur, Kempphaan, Veldleeuwerik en Graspieper. In de Polder De Slaag zijn zes soorten van de Rode Lijst aangetroffen, namelijk Wintertaling, Slobeend, Watersnip, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik en Graspieper.

De resultaten voor de bovengenoemde soorten waren als volgt. Noordpolder te Veld/Maatpolder: Slobeend 6 paar, Watersnip 1 paar, Bontbekplevier 1 paar, Grutto 146 paar, Tureluur 33 paar, Kempphaan 1 paar, Veldleeuwerik 1 paar, Graspieper 5 paar. Polder De Slaag: Wintertaling 1 paar, Slobeend 7 paar, Watersnip 1 paar, Grutto 63 paar, Tureluur 17 paar, Veldleeuwerik 1 paar, Graspieper 3 paar.

Wanneer gekeken wordt naar de trends vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw blijkt dat de aantallen broedparen van de steltlopers onder de primaire weidevogelsoorten een stijgende trend vertonen. De dichtheden per 100 ha zijn vergelijkbaar met of hoger dan die in de beste Friese weidevogelgebieden.

1. INLEIDING

Het aantal inventarisaties van weidevogels in de Eempolders, of delen daarvan is bijna niet meer op de vingers van een hand te tellen. Voor de relatief onbekende Polder Zeldert is de situatie wat anders. Er zijn daarvan veel minder verslagen van weidevogelonderzoek. In de delen van de beide polders die na de landinrichting in eigendom en beheer bij Natuurmonumenten zijn gekomen is de situatie sterk veranderd. Natuurbeheer heeft de plaats ingenomen van puur agrarisch beheer, waarbij in de onderzochte polders weidevogelbeheer de doelstelling is. Gehoopt wordt dat het eertijds zo weidevogelrijke landschap weer terugkeert. Dat is een zaak van lange adem en om te controleren of de juiste weg wordt gevolgd is het monitoren van de broedvogels noodzakelijk. Dit rapport geeft de resultaten weer van een broedvogelinventarisatie die in 2004 is uitgevoerd.

2. OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER

De gezamenlijke oppervlakte van de onderzochte percelen in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder bedraagt 247 ha en die van het object De Slaag 70 ha. Alle terreinen hebben een van de omgeving onafhankelijk waterpeil, waardoor het winterpeil hoog is en de gebieden vaak plas en dras staan. Hierdoor zijn natte delen tot ver in mei aanwezig en staan de sloten vol water, wat tot een ideale situatie leidt voor al dan niet doortrekkende steltlopers en weidevogels. In de winter zijn de terreinen in de Noordpolder te Veld en in mindere mate de Maatpolder in trek bij vooral Kolgans en Grauwe Gans, waarbij eertstgenoemde soort tot ver in april nog met honderden exemplaren aanwezig kan zijn. Grauwe Ganzen zijn dat het hele jaar door. In De Slaag komen 's winters hoofdzakelijk Kleine Zwanen voor. Het ontbreken van intensieve beweiding heeft geleid tot pollige vegetaties, die in trek zijn bij de meer kritische weidevogels en draagt ook bij steeds meer bloemrijke percelen. Die trekken op hun beurt insecten aan die voor jonge weidevogels als voedsel kunnen dienen. Aan de andere kant zorgt het inscharen van vee op een aantal percelen er in de loop van mei voor dat jongen van Kieviten voldoende korte vegetatie hebben om daar en langs de slikrandjes van de sloten te kunnen foerageren.

3. METHODE

De inventarisiemethode en de interpretaties van de verzamelde gegevens zijn vrijwel conform de richtlijnen uitgevoerd die hiervoor worden gegeven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON (Van Dijk 2004). Hierbij is speciaal aandacht geschonken aan de specifieke aanwijzingen die hierin worden gegeven voor het inventariseren van weidevogels. Verder is voor aanvullende gegevens informatie verzameld uit het handboek Vogelinventarisatie (Hustings *et al.* 1985). Ook is de Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels (Beintema *et al.* 1995) geraadpleegd.

De totale oppervlakte was zo groot dat in de Eempolders deelgebieden zijn onderscheiden, die afzonderlijk en op verschillende data zijn geïnventariseerd. De volgende indeling is aangehouden:

- Noordpolder te Veld-noord, begrensd door het recreatiefietspad naar de Meentweg, de Gooijergracht, Zomerdijk, Cors Rijksweg en de Noord Ervenweg;
- Noordpolder te Veld-zuid, begrensd door de Cors Rijksweg, Zomerdijk en de eigendomsgrens aan de zuidrand;

- Maatpolder-noord, begrensd door de voormalige zeedijk, oostelijke eigendomsgrens, Cors Rijksenweg en de Zomerdijk.

Deze deelgebieden zijn soms gezamenlijk tijdens een inventarisatieronde door de inventariseurs onderzocht; meestal gebeurde dit afzonderlijk.

Ten westen van de Noord Ervenweg bevindt zich tussen het fietspad en het dijkje langs de Gooijergracht ook nog een smal polderdeel dat tot het eigendom van Natuurmonumenten behoort. Alleen het deel daarvan dat op de inventarisatiekaarten was aangegeven is onderzocht.

Van de Polder Zeldert is het object De Slaag geïnventariseerd. Bij elk bezoek gebeurde dit door twee inventariseurs, waarvan een het gebied vanaf de westgrens inventariseerde en de ander dit gelijktijdig vanaf de oostgrens deed. De begrenzing van dit gebied was als volgt: In het noorden de eigendomsgrens, in het oosten de Krachtwijkerweg, in het zuiden de eigendomsgrens en in het westen de rivierdijk van de Eem.

In verband met de aanwezigheid van veel kraaiachtigen is ervoor gekozen geen routes door de gebieden of insteken te maken. In plaats daarvan zijn de met behulp van telescopen en verrekijkers alle percelen vanuit de randen vanaf wegen en dijken afgezocht. Hierdoor werd onrust en kans op predatie veroorzaakt door de onderzoekers voorkomen. De inventarisaties in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder zijn hoofdzakelijk in de vroege avond uitgevoerd, die in De Slaag alleen 's avonds (Tabel 1 en 2).

Inventarisatiedatum	Inventarisatieduur	Telgebied
31-03	120 min.	Noordpolder te Veld-noord
01-04	idem	Noordpolder te Veld-zuid
03-04	idem	Maatpolder-noord
04-04	idem	Maatpolder-zuid
09-04	idem	Geheel
10-04	idem	Noordpolder te Veld-noord
12-04	idem	Noordpolder te Veld-zuid
15-04	idem	Maatpolder-noord
16-04	idem	Maatpolder-zuid
17-04	250 min.	Geheel
18-04	120 min.	Noordpolder te Veld-noord
21-04	idem	Noordpolder te Veld-zuid
29-04	idem	Maatpolder-noord
30-04	idem	Maatpolder-zuid
01-05	300 min.	Geheel
19-05	340 min.	Geheel
07-06	255 min.	Geheel
16-06	235 min.	Geheel

Tabel 1. Inventarisatiedata, -duur en onderzochte telgebieden in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder in 2004.

Inventarisatiedatum	Inventarisatietijd
08-04	18.45 - 20.20
20-04	18.45 - 20.40
01-05	18.50 - 20.25
05-05	18.45 - 20.30
26-05	18.45 - 20.30

Tabel 2. Inventarisatiedata en -duur in het object De Slaag in 2004.

4. WEERSOMSTANDIGHEDEN

Om primaire weidevogels te inventariseren is het niet noodzakelijk dit vanaf voor zonsopkomst te doen en is er geen afhankelijkheid van een weckende. Hierdoor kon er altijd 's avonds geïnventariseerd en gebeurde dit door de week na werktijd. De mogelijkheid om te schuiven bij slecht inventarisatieweer was dus aanwezig.

Gelukkig hoefde dit scenario nooit uitgevoerd te worden. Op geen van de data viel regen, was er harde wind of waren de temperaturen te laag.

5. RESULTATEN

5.1 De Slaag

In totaal zijn in 2004 zeventien verschillende soorten broedvogels vastgesteld met samen 266 broedparen (bijlage 1). Zeven soorten daarvan komen op de Rode Lijst (LNV 2004) voor, namelijk Wintertaling, Slobeend, Watersnip, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik en Graspieper. De mate waarin deze soorten bedreigd zijn is weergegeven in tabel 3. Door de keuze voor inventariseren vanaf de randen is het geen integrale inventarisatie geworden die een beeld geeft van alle in het gebied broedende soorten. De ligging van veel van de in het gebied aanwezige sloten liet niet toe om met kijker of telescoop een beeld te krijgen van de vogelsoorten die zich daarin ophielden. Het aantal paren van de eendensoorten is stellig te laag. Van de niet vastgestelde Kuifeend mag op grond van rondvliegende exemplaren en zich in de waai ophoudende paren of mannetjes worden aangenomen, dat die ook tenminste voor een deel in het gebied genesteld hebben. Eenzelfde vaststelling geldt ook voor de Meerkoet. Wellicht heeft er ook hier en daar een Waterhoen een nest gehad. Mogelijk is ook het aantal broedparen van zangvogels te laag, omdat er 's avonds geïnventariseerd is en de afstand waarop nog zang gehoord kan worden te klein is om exemplaren die meer naar het centrum van het gebied activiteiten ontplooiden te kunnen horen. Wel zouden rondvliegende en foeragerende exemplaren gezien moeten zijn.

De gegevens van de steltlopers onder de weidevogels zijn de enige die maatgevend zijn. Hierbij moet nog het volgende worden aangetekend. Tegelijkertijd met het territoriumonderzoek is er ook door een weidevogelbeschermer naar nesten gezocht. Bij de uitwerking van het verzamelde materiaal kwam naar voren dat soms nesten wel binnen een vastgesteld territorium vielen en in een groot aantal gevallen helemaal niet. Aan dit fenomeen wordt bij de discussie aandacht geschonken. De in dit rapport genoemde aantallen hebben alleen betrekking op territoria met al dan niet daarin een vastgesteld nest.

Nederlandse naam	Bedreigd	Kwetsbaar	Gevoelig
Wintertaling		X	
Slobeend		X	
Watersnip	X		
Grutto		X	
Tureluur		X	
Veldleeuwerik			X
Graspieper			X

Tabel 3. Soorten van de Rode Lijst die in De Slaag broeden en de mate van bedreiging

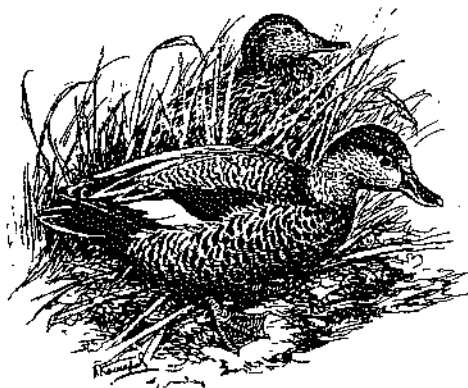
5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

In het onderstaande wordt een toelichting gegeven per soort met achter de soortnaam het aantal vastgestelde paren. Tussen ( ) staat het aantal nesten vermeld dat door de weidevogelbeschermer is gevonden. Deze getallen mogen echter niet bij elkaar worden opgeteld! (zie discussie).

Wilde Eend 9 paar. Het is opmerkelijk dat de verspreiding van deze soort zich beperkt tot de percelen ten oosten van de wetering. Hoewel zich ook geregeld exemplaren of paren in de waai bevonden, zijn deze niet meegeteld. Zij kunnen heel goed uit andere gebieden afkomstig zijn en de waai benutten als balts- of rustplaats.

Wintertaling 1 paar. Er zijn momenten geweest dat er diverse exemplaren aanwezig waren, maar het aantal waarnemingen om tot een 'territorium' te komen was onvoldoende.

Krakeend 3 paar. Voor deze soort geldt hetzelfde als bij de Wintertaling.

Slobeend 7 (3) paar. Op de waai waren geregeld enkele mannetjes aanwezig. Dit gebied fungeerde als verzamelplaats van exemplaren waarvan de partners in de omgeving broedden, maar dit hoefde niet altijd De Slaag te zijn.

Bergeend 2 paar. Met als basis de gehanteerde criteria lijkt het erop dat twee paren in het gebied genesteld hebben. Wat dan precies de broedplaats van deze holenbroeder is geweest, is niet duidelijk. In het gebied zijn drie melkbussen ingegraven. Er zijn in het gebied nooit exemplaren met jongenesignaleerd.

Grauwe Gans 2 (1) paar. Van twee paren zijn zichtbaar broedende exemplaren gezien. Er waren geregeld meer Grauwe Ganzen in de graslanden, waarvan dit gedrag niet is waargenomen. In de omgeving zijn veel meer paren broedvogel, vooral bij de noordelijke buitendijkse waai en op het eilandje daar dichtbij in de Eem. '

Brandgans 4 (4) paar. Deze soort nestelde plaatselijk in een soort kolonieverband.

Canadese Gans 1 (2) paar. Van deze soort is een nest gezien. Regelmatig waren net als bij de Brandgans en Grauwe Gans op diverse plaatsen groepjes of losse exemplaren aanwezig.

Meerkoet 1 paar. Het aantal paren moet veel groter zijn. Deze hebben zich dan opgehouden in de wateren die niet haaks of bijna haaks naar de dijk of Krachtwijkerweg lopen en daardoor niet zijn waar te nemen. In de waai waren regelmatig enkele kennelijk ongepaarde exemplaren aanwezig, waarbij geen binding met sloten en of percelen kon worden vastgesteld.

Scholekster 7(10) paar. De paren die zijn vastgesteld kwamen hoofdzakelijk voor in het deel tegen de Krachtwijkerweg, waar de vegetatie lange tijd kort bleef en tot ver in het seizoen terreindelen met zeer weinig of lage begroeiing aanwezig waren.

Kievit 142 (112) paar. Van de meeste paren was eenvoudig vast te stellen waar zij nestelden. In april konden die paren met de gebruikte optiek op het nest worden gelokaliseerd. In een aantal gevallen werd in het seizoen tijdens de inventarisatie geen territoriumgedrag geconstateerd, maar was wel een nest aanwezig.

Kleine Plevier 2 (2) paar. De twee vastgestelde paren nestelden op kale modderige plekken die waren drooggevallen, nadat zij lange tijd plas en dras hadden gestaan.

Watersnip Het enige paar dat is vastgesteld hield zich op tegen de eigendomsgrens aan de zuidkant.

Grutto 63 (66) paar. Het werkelijke aantal paren is groter geweest, wat blijkt uit 28 nesten die door de weidevogelbeschermers zijn gevonden, maar waarbij tijdens de inventarisaties geen territoriumactiviteit is geconstateerd.

Tureluur 17 (17) paar. Hoewel het aantal gevonden nesten gelijk is aan het aantal territoria lagen die niet altijd binnen een vastgestelde territorium. Het werkelijke aantal broedparen kan groter zijn geweest, maar hoeft dit niet te zijn (zie discussie).

Veldleeuwerik 1 paar. Dat de soort zelfs in weidevogelreservaten nog maar minimaal aanwezig is blijkt uit deze inventarisatie. Hoewel 's avonds is geïnventariseerd, bestaat de indruk dat er geen paren zijn gemist. Er zouden dan toch ook ander activiteiten dan zang, zoals rondvliegende en voerende exemplaren moeten zijn gezien.

Graspieper 3 paar. Het bovenstaande gaat ook op voor de Graspieper.

5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Lepelaar Af en toe -o.a. op 5 mei- was een foeragerend exemplaar in het gebied te zien.

Havik Een van de partners van een in de omgeving broedend paar jaagde incidenteel in het gebied.

Buizerd Enkele keren vloog een exemplaar over.

Scholekster Langs de waai bevindt zich een soos. Op 5 mei waren daar nog 23 exemplaren

Bosruiter Vijf exemplaren foerageerden op 5 mei op een nog dras staand deel.

Kemphaan Op 5 mei zijn nog 6 exemplaren in het gebied gezien.

Zwarte Kraai Regelmatig schuimden Zwarte Kraaien het gebied af. Er zijn langs de randen echter geen eischalen van gepredeerde soorten aangetroffen.

Kauw Tijdens alle rondes waren uit Soest afkomstige Kauwen soms met tientallen exemplaren tegelijk aanwezig.

5.2 Noordpolder te Veld en de Maatpolder

Ook in dit gebied zijn zeventien verschillende soorten broedvogels vastgesteld. Tegelijkertijd zijn met de inventarisatie ook, m.u.v. evt. roofvogels en karekieten, de broedvogels van de waaien geïnventariseerd. In tegenstelling tot het object De Slaag zijn hier geen activiteiten van weidevogelbeschermers geweest. Opvallend was het geringe aantal weidevogelparen in het deel van de Noordpolder te Veld beneden de Cors Rijksweg.

Nederlandse naam	Bedreigd	Kwetsbaar	Gevoelig	Ernstig bedreigd
Slobeend		X		
Watersnip	X			
Bontbekplevier		X		
Grutto		X		
Tureluur		X		
Kemphaan				X
Veldleeuwerik			X	
Graspieper			X	

Tabel 3. Soorten van de Rode Lijst die in de Noordpolder te Veld en Maatpolder broeden en de mate van bedreiging.

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

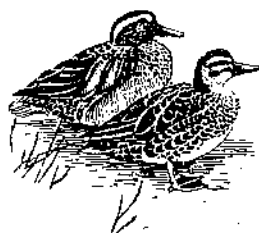
Fuut 3 paar. De drie vastgestelde paren nestelden alle in de waaien.

Wilde Eend 24 paar. De spreiding van de broedparen lag aardig gelijk verdeeld over het gebied. Het geringe aantal in het zuidelijk deel van de Maatpolder is opmerkelijk.

Krakeend 14 paar. Deze soort die overal in Nederland en sterke toename heeft doorgemaakt, is ook hier goed vertegenwoordigd.

Slobeend 6 paar. Terwijl elders in het agrarische deel van de Eempolders de Slobeend maar minimaal vertegenwoordigd is, komt hij in het onderzochte gebied door het gevoerde beheer nu weer in redelijke aantallen voor.

Zomertaling 2 paar. Van deze soort is door J. Roodhart een nest gevonden en in een ander deel van het gebied een exemplaar met twee kleine jongen.

Knobbelzwaan 4 paar. Het voorkomen beperkte zich tot de waaien, waar goede broedmogelijkheden aanwezig zijn. Elders in Eemland waar waaien ontbreken, wordt ook wel langs slootranden gebroed.

Waterhoen 2 paar. Een paar hield zich op langs een waai, een ander paar nestelde in een slootrand.

Meerkoet 10 paar. De waaien zijn favoriete broedplaatsen. Elders in het gebied wordt echter ook langs slootranden gebroed. In jaren waarin het gebied grotendeels nog onder water stond in het voorjaar, waren ook nesten op de graslandpercelen aanwezig. Na het verdwijnen van het water nestelden de Meerkoeten dan als het ware op een soort torentjes in het grasland.

Schollester 11 paar. De voorkeur van deze soort ging uit naar wat droger liggende percelen of delen met minder begroeiing, zoals bij de plas van de voormalige eendenkooi.

Kievit 150 paar. Een behoorlijk deel, bijna een derde van het aantal broedparen, kon worden vastgesteld door het vaststellen van op het nest aanwezige broedende paren in de nog korte vegetatie. Kieviten hebben een voorkeur voor percelen met een lage begroeiing. Toch is ook is bij deze soort op de verspreidingskaart te zien, waar zij door aanwezigheid van voortdurend en tot laat in het seizoen foeragerende ganzen op een vrij groot aantal percelen in het deel ten zuiden van de Cors Rijksweg in de Noordpolder te Veld ontbreken.

Kleine Plevier 1 paar. Ook hier broedde deze soort op een drooggevalle en modderig deel van een perceel met maar weinig begroeiing.

Bontbekplevier 1 paar. Op een andere plek maakte een Bontbekplevier van dezelfde terreinomstandigheden gebruik.

Grutto 146 paar. Hoe moeilijk het is om zonder door het terrein te lopen en echt te zoeken om gruttonesten op te sporen blijkt uit de verspreidingskaart van deze soort. Meer nog dan bij de Kievit valt op dat in het deel waar zich tot ver in het seizoen ganzen ophielden, minder Grutto's nestelden dan in de overige delen van het onderzochte gebied.

Tureluur 33 paar. Eenzelfde redenering gaat ook op voor de Tureluur.

Watersnip 1 paar. Hiervan is geen territorium vastgesteld, maar er zijn door beheerder J. Roodhart twee jongen gezien.

Kemphaan 1 paar. Bij de plas van de eendenkooi zijn door J. Roodhart eveneens twee jongen gesignaleerd.

Veldleeuwerik 1 paar. De situatie van de Veldleeuwerik verschilt niet van die in De Slaag. Er is slechts één territorium gevonden.

Graspieper 5 paar. Deze soort deed het beter dan de Veldleeuwerik en bezette vijf territoria, voornamelijk rond de Cors Rijksweg. Daar zijn de oudervogels ook met voer gezien.

Rietgors 9 paar. Het al geen verbazing wekken dat deze soort zich ophield bij de waaien, waar riet groeit. Dat zij ook langs slootranden kunnen broeden bewijst een territorium bij de Noord Ervenweg.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Kolgans Tot de derde decade van april waren dagelijks Kolganzen in het zuidwestelijk deel van de Noordpolder te Veld te vinden. Op 18 april waren dat er nog 104.

Grauwe Gans Gedurende de inventarisaties hielden soms enkele exemplaren of wat grotere groepen van deze soort zich in het gebied op.

Zomertaling Op 29 april waren op zes plaatsen exemplaren van deze soort aanwezig, maar later zijn zij niet meer bij deze plekken gesignaleerd.

Wintertaling Het hele seizoen door zijn Wintertaling op uiteenlopende plaatsen waargenomen; de waarnemingen voldeden niet aan de criteria.

Smient Bij de plas van de eendenkooi zaten op 15 april zes exemplaren.

Pijlstaart Tot eind april zijn hier en daar enkele Pijlstaarten gesignaleerd.

Slobeend Behalve de exemplaren van de broedparen waren er regelmatig uit andere delen van de Eempolders afkomstige exemplaren en doortrekkers aanwezig. Op 10 april waren er in totaal 52 Slobeenden in het gebied.

Kuifeend Het hele seizoen door zijn Kuifeenden in het gebied aanwezig geweest, maar de waarnemingen voldeden niet aan de criteria. In totaal zijn van dertig plekken waarnemingen bekend. Het maximumaantal was 50 exemplaren op 29 april.

Bergeend Deze soort is alle rondes verspreid in het gebied aangetroffen.

Bruine Kiekendief Beide polders vormden het jachtgebied van een paar dat bij het Raboes broedde.

Blauwe Kiekendief Een doortrekkend mannetje vloog op 9 april over.

Bontbekplevier Op 4 april foerageerde een groepje van tien exemplaren in de Maatpolder.

Regennulp Drie exemplaren foerageerden op 29 april in de Maatpolder.

IJslandse Grutto Elf exemplaren waren op 9 april aan het foerageren.

Witgat Op 21 april hield zich een exemplaar in het gebied op.

Zwarte Ruiter Een roepend exemplaar vloog op 10 april rond.

Bonte Strandloper Twee Bonte Strandlopers bevonden zich op 4 april in de Maatpolder

Klunt Twee exemplaren foerageerden op 9 april bij de eendenkooi.

Kempbaan Ongeveer 50 exemplaren vlogen op 4 april in het gebied rond. Op 10 april waren dat er vier.

Zwartkopmeeuw Op 9 april liepen tussen een groep Kokmeeuwen twee Zwartkopmeeuwen.

Deze soort is broedvogel op het eiland De Hoef in het Gooimeer

Kokmeeuw Tijdens alle inventarisaties zijn Kokmeeuwen gezien. Soms ging het om enkele tientallen.

Witte Kwikstaart Ook van deze halfholenbroeder strekken de waarnemingen zich over het hele seizoen uit en zij zijn afkomstig van ver van elkaar verwijderde broedplaatsen onder bruggen en bij boerderijen.

Gele Kwikstaart Van half tot eind april waren soms exemplaren in het gebied aanwezig. Dit waren doortrekkers op weg naar elders liggende broedgebieden.

Tapuit Op 30 april was een Tapuit aanwezig.

Putter Vier exemplaren vlogen op 31 maart over.

5.3 DICHTHEDEN

Friesland staat bekend als dé weidevogelprovincie van ons land en daar zijn heel wat gegevens van beschikbaar. De dichtheden per 100 ha zijn daar van heel wat graslandterreinen aanwezig.

De hoogste dichtheden van veenweidegebieden liggen daar voor respectievelijk Kievit, Grutto, Tureluur en Scholekster op 51, 55,18 en 38 paar per 100 ha ((Beintema *et al.* 1995).

Voor de Noordpolder te Veld/ Maatpolder komen de dichtheden uit op respectievelijk 61, 59, 13 en 5 paar per 100 ha. Kievit en Grutto scoren in het door ons onderzochte gebied wat hoger, wat niet zo vreemd is. De Friese graslandgebieden liggen in agrarisch cultuurland met en vrij intensief tot intensief beheer en lage waterstanden. De Noordpolder te Veld/Maatpolder hebben een zeer extensief beheer en een hoge waterstand. De Tureluur ligt wat lager; een duidelijke verklaring hiervoor is nog niet te geven. Dat de Scholekster in Eemland lagere dichtheden heeft valt te verklaren uit de waterstandssituatie. De percelen zijn hier vernat tot ver in het voorjaar.

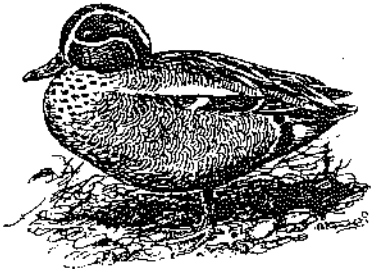
Voor De Slaag zijn de dichtheden voor respectievelijk Kievit, Grutto, Tureluur en Scholekster 202, 90, 24 en 10 paar per 100 ha. Hier zijn de dichtheden voor drie van de vier soorten aanmerkelijk

6. DISCUSSIE

Hoewel het inventariseren van broedvogels sinds de activiteiten van de Samenwerkende Vogelorganisaties Nederland gestandaardiseerd is, blijven er altijd nog een paar problemen kleven aan het vaststellen van territoria. Van Grutto's is gebleken dat zij regelmatig min of meer geclusterd kunnen broeden, soms op minder dan 15 meter van elkaar. Wanneer dat het geval is, is het vrijwel onmogelijk de paren van elkaar te onderscheiden. Hierdoor kan het aantal vastgestelde paren (veel) te laag zijn. Ook zijn er gevallen waarin Grutto's op uiteenlopende plaatsen nestkuiltjes draaien of paren. Dit gedrag zou er op kunnen wijzen dat Grutto's op niet samenvallende parings- en broedterritoria bezetten (Moedt 1995). Een en ander werpt de vraag op of er wel sprake is van echte territoria. Het hiervoor vermelde gedrag kan leiden tot het overwaardering van het aantal paren, territoria en werkelijke broedgevallen. Territoriuminventarisatie zoals uitgevoerd bij het in dit rapport beschreven onderzoek geeft dus hooguit een indicatie voor waarschijnlijk broeden en een idee van de plaats van het vermoedelijke nest. Ook aan de nestzoekmethode zonder enige structuur, zoals veel voorkomend bij het zoeken door weidevogelbeschermers, kleeft eenzelfde nadeel. De enige echt betrouwbare methode is het systematisch afzoeken van percelen wanneer het gras nog

kort is en aanvullend het zoeken en nesten door aanvullende observaties (De Molenaar *et al.* 2000). De liniezoekmethode blijkt de meest betrouwbare te zijn doordat het aantal broedvogels (nesten) en de locatie daarvan veel nauwkeuriger is vast te stellen (Sluiter 2005). Stiekeme soorten, waaronder Watersnip en Kemphaan, kunnen met de territoriummethode gemist worden. Het is mogelijk dat de bovenvermelde verschijnselen ook bij andere weidevogels optreden. Voor een indicatie van de ontwikkelingen in de weidevogelstand van een gebied is het dan ook aan te bevelen van jaar tot jaar dezelfde gestandaardiseerde methode te gebruiken.

Het hier voorliggende rapport mag ook niet gezien worden als een verslaglegging van een integrale inventarisatie van alle weidevogels. Hiervoor zouden de onderzochte gebieden volledig doorkruist moeten worden, waardoor zangvogels onder de weidevogels ook beter gekarteerd kunnen worden. De sloten moeten worden afgelopen op voorkomende nesten van bijvoorbeeld Meerkoeten, zodat niet alleen de goed zichtbaar zijn op het grasland na het verdwijnen van waterdelen. De betrouwbaarheid van de aantallen gaat dus maar voor een beperkt aantal soorten op en geldt voor de steltlopers onder de primaire weidevogels. Onderstaande tabel (Tabel 4) geeft een indicatie voor de betrouwbaarheid van de aantallen van de in Eemland tijdens inventarisaties vastgestelde aantallen paren weidevogels.

Primaire weidevogels		Secundaire weidevogels	
Soort	Betrouwbaarheid	Soort	Betrouwbaarheid
Scholekster	Groot	Wintertaling	Matig
Kievit	Groot	Krakeend	Matig
Grutto	Groot	Bergeend	Groot
Tureluur	Groot	Meerkoet	Klein
Watersnip	Groot		
Kemphaan	Groot		
Wilde Eend	Matig		
Zomertaling	Groot		
Slobeend	Matig		
Kuifeend	Matig		
Veldleeuwerik	Matig		
Graspieper	Matig		
Gele Kwikstaart	Groot		

Tabel 4. Betrouwbaarheidsgraad van de inventarisatie van de weidevogelsoorten.

De nog late aanwezigheid van groepen foeragerende overwinterende ganzen leidde tot het ontbreken van weidevogelparen in een deel van het gebied, waar normaliter wel geschikte broedgelegenheid aanwezig is. Zolang dit het gevolg is van groepen ganzen die nog niet zijn weggetrokken valt dit onder een natuurlijke situatie. Wanneer het echter om groepen gaat van niet echt wilde ganzen, zou kunnen overwogen worden of er dan verjaging zou moeten

plaatsvinden of andere maatregelen moeten worden uitgevoerd om verplaatsing van problemen naar andere percelen of gebieden te voorkomen.

7. TRENDS

Van beide gebieden zijn ook in de afgelopen decennia gegevens van de aantallen broedparen van weidevogels verzameld. Deze worden samen met de resultaten van 2004 vermeld in onderstaande tabellen (Tabel 4 en 5). De gegevens van 1973 t.e.m. 2002 zijn afkomstig van Natuurmonumenten. De gegevens uit de respectieve jaren zijn niet met elkaar vergelijkbaar, omdat niet altijd de gestandaardiseerde methode is gehanteerd. Verder spelen ook de verschillen tussen waarnemers een rol. Los van dit alles is het opvallend dat zowel in De Noordpolder als in De Slaag in 1979 aanmerkelijk lagere aantallen dan in de jaren ervoor zijn gevonden. Mogelijk speelt de winter 1978/1979, die zeer streng was, lang aanhield en die zich over grote delen van Europa tot ver in het zuiden uitstreckte een rol. Wel valt er een trend af te lezen van een zich gestaag voortzettende toename van het aantal broedparen.

Soort	1973	1979	1989	2002	2004
Kievit	41	11	97	126	150
Grutto	51	39	68	115	146
Tureluur	11	11	19	35	33
Kemphaan	0	0	0	2	1
Watersnip	6	2	0	1	1

Tabel 5. Trends van enkele soorten weidevogels in de Noordpolder/Maaspolder van 1979-2004.

Soort	1973	1979	1989	2002	2004
Kievit	55	7	20	47	142
Grutto	68	12	23	69	63
Tureluur	27	5	6	12	17
Kemphaan	42	0	0	0	0
Watersnip	27	1	1	0	1

Tabel 6. Trends van enkele soorten weidevogels in de Polder De Slaag van 1979-2004.

8. DANKWOORD

Bij het voorbereiden en uitvoeren van de inventarisaties hebben we veel steun gekregen van beheerder Jan Roodhart. Hij is ook degene die het moeizame werk van het vervaardigen van de stippenkaarten van de territoria voor zijn rekening heeft genomen. Voor zijn bijdrage zeggen wij hem hierbij hartelijk dank.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Beintema, A. J., O. Moedt & D. Ellinger 1995. Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels. Schuyt & Co, Haarlem.
- Van Dijk, A. J. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON. (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Hustings, M.H.F., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S.M. Reijnen (eindredactie) 1985. Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Vogelinventarisatie. Pudoc /Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Wageningen/Zeist.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2004. Besluit Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna. 's-Gravenhage.
- Moedt, O. 1995. Gedrag van weidevogels. In: A. Beintema, O. Moedt & D. Ellinger, Ecologische Atlas van de Nederlandse weidevogels: 75-120. Schuyt & Co., Haarlem.
- De Molenaar, J.G., D.A. Jonkers & M.E. Sanders 2000. Wegverlichting en natuur. III. Lokale invloed van wegverlichting op een gruttopopulatie. Alterra-rapport 064. Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen: 85-86.
- Sluiter, H. 2005. 30 jaar broedvogelinventarisatie in de Grevelingen. *Sterna* 50(1): 28.

Bijlage 1. Overzicht van het aantal broedparen in het object De Slaag

Vogelsoort	Aantal in 2004
Wilde Eend	9
Wintertaling	1
Krakeend	3
Slobeend	7 (3)
Bergeend	2
Grauwe Gans	2 (1)
Brandgans	4 (4)
Canadese Gans	1 (2)
Meerkoet	1
Scholekster	7 (10)
Kievit	142 (112)
Kleine Plevier	2 (2)
Watersnip	1
Grutto	63 (66)
Tureluur	17 (28)
Veldleeuwerik	1
Graspieper	3

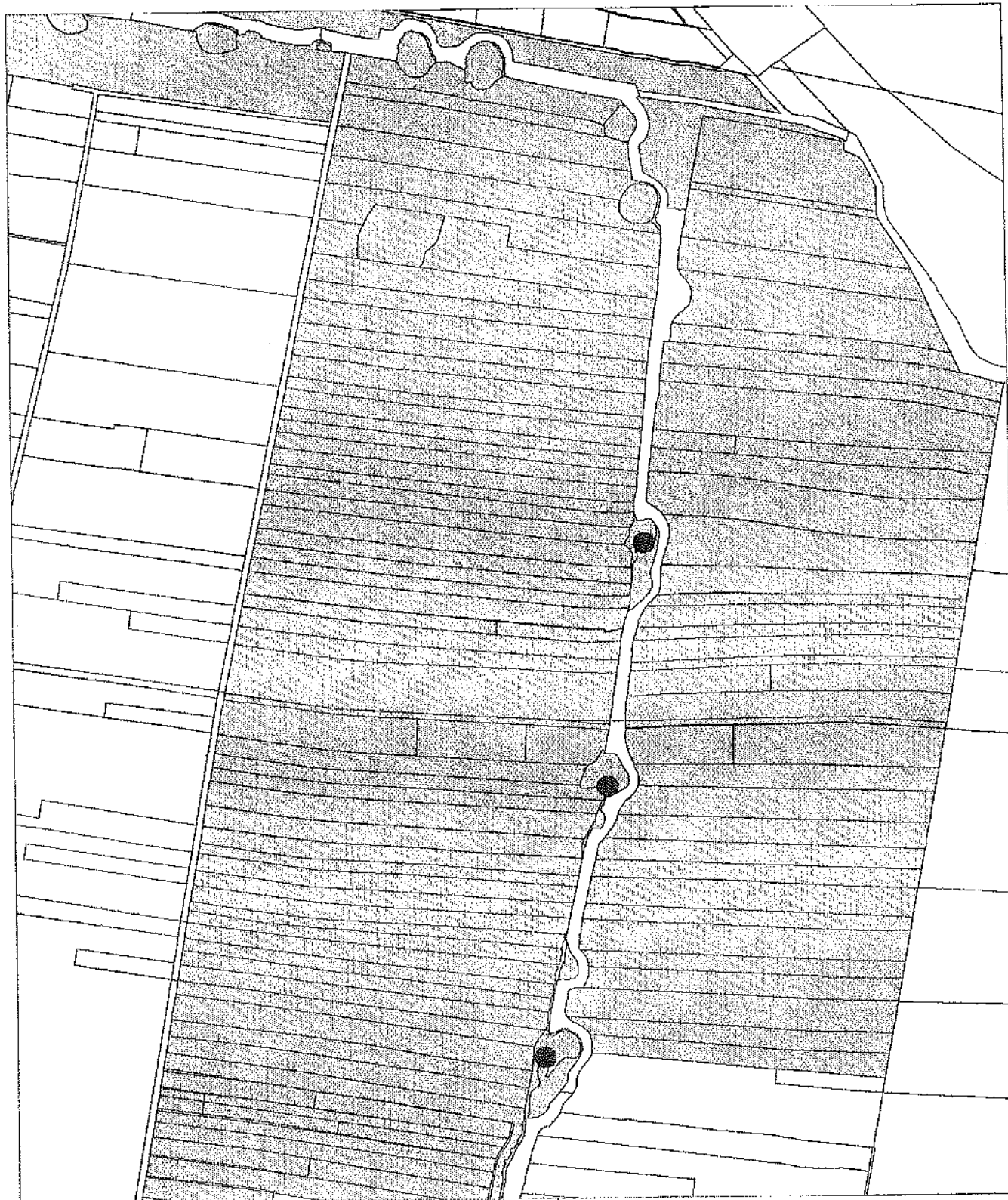

Bijlage 2. Overzicht van het aantal broedparen in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder

Vogelsoort	Aantal in 2004
Fuut	3
Wilde Eend	24
Krakeend	14
Slobeend	6
Zomertaling	2
Knobbelzwaan	4
Waterhoen	2
Meerkoet	10
Scholekster	11
Kievit	150
Kleine Plevier	1
Bontbekplevier	1
Watersnip	1
Grutto	146
Tureluur	33
Kemphaan	1
Veldleuwerik	1
Graspieper	5
Rietgors	9

**Bijlage 3. Territoriakaarten van de broedvogels in de Noordpolder te
Veld/Maaspolder en de Polder De Slaag**

Noord-polder

Fluit 2004 3 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

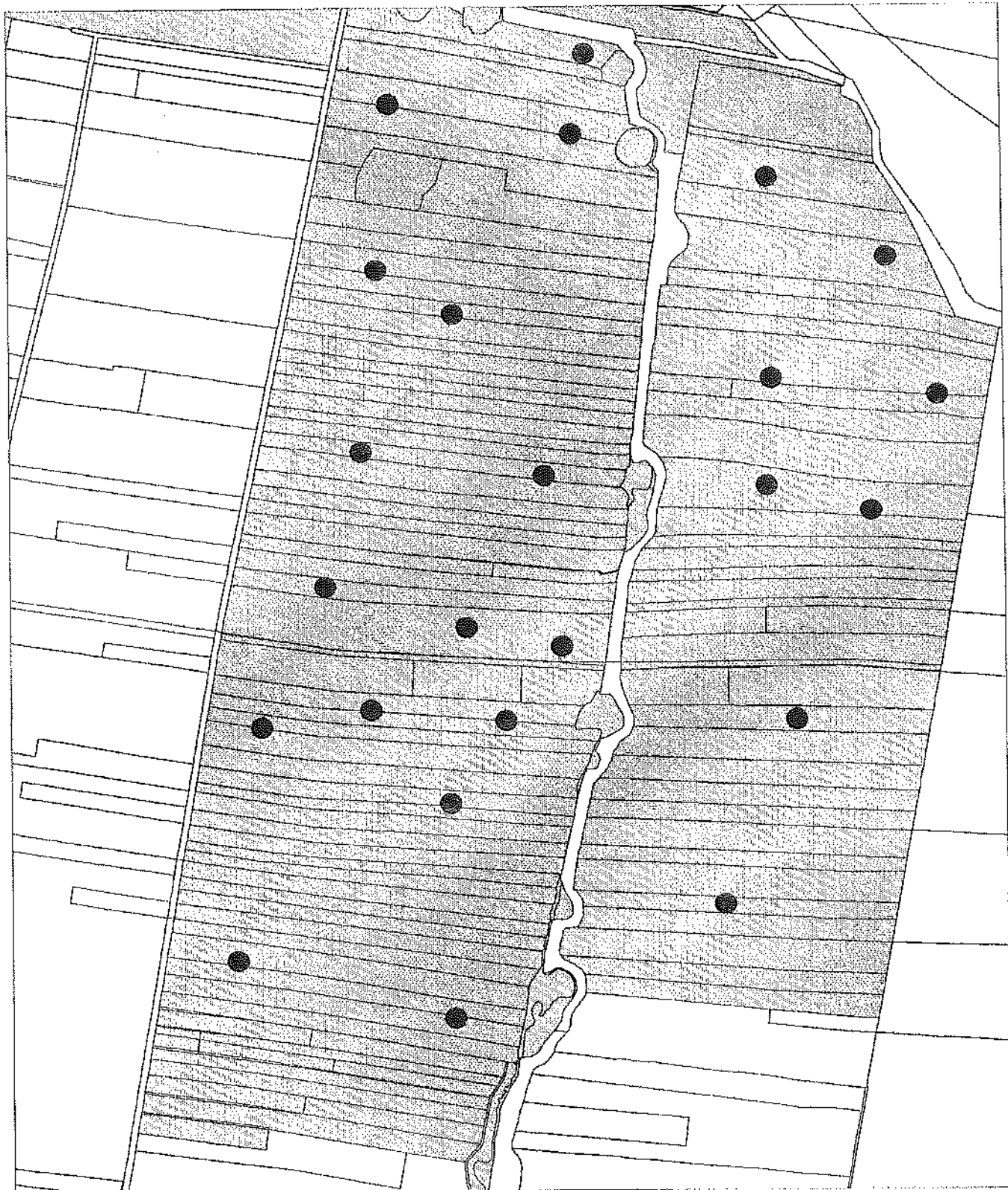
Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL.2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Wilde Eend 2004 24 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X= 148.069 Y= 473.884

Rechts boven : X= 149.896 Y= 476.625

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Zomertaling 2004 2 paar

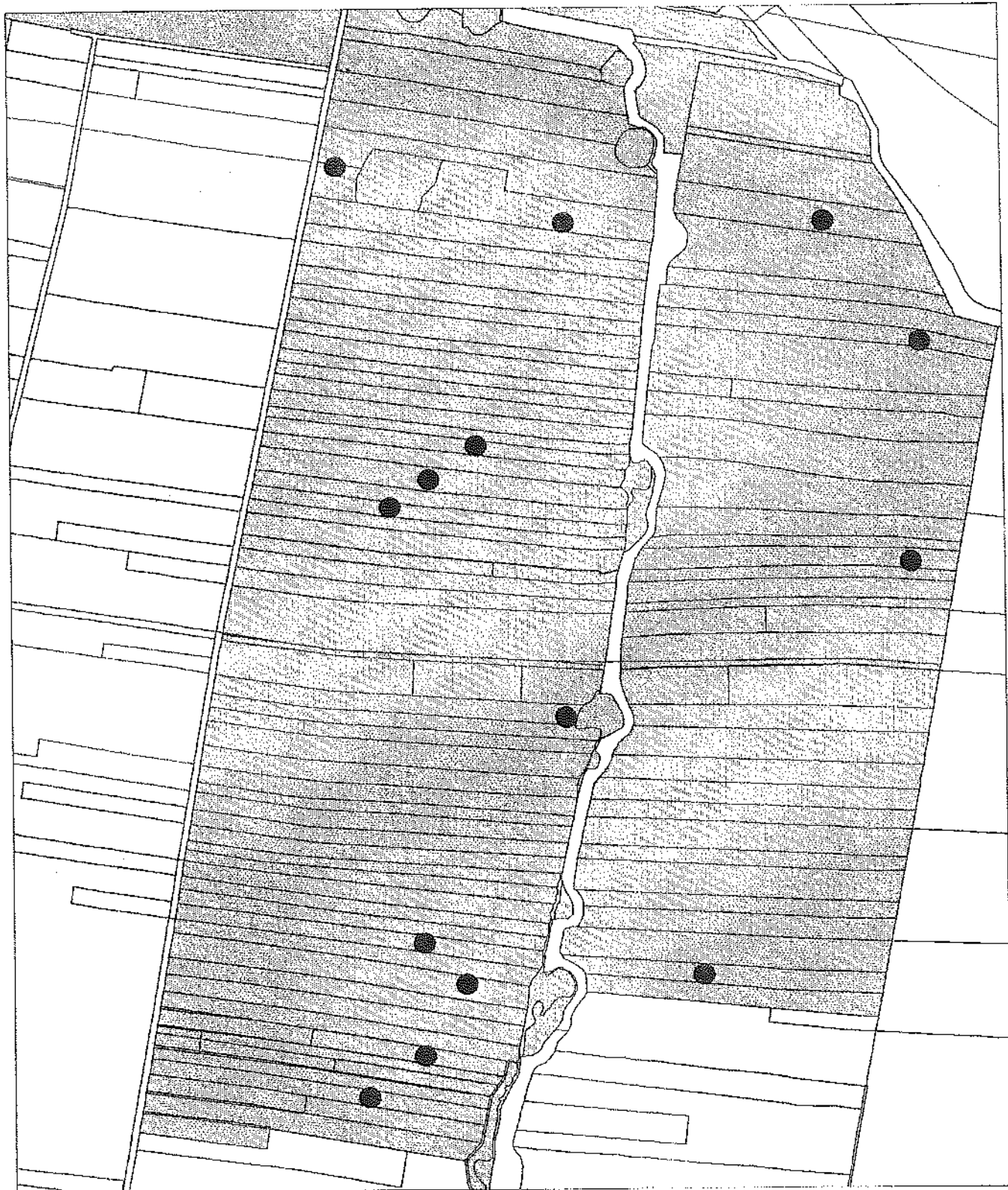
Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.884
 Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.625

© Vereniging Natuurmonumenten
 © dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
 © aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Krakeend 2004 14 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.884

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.625

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Slobeend 2004 6 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

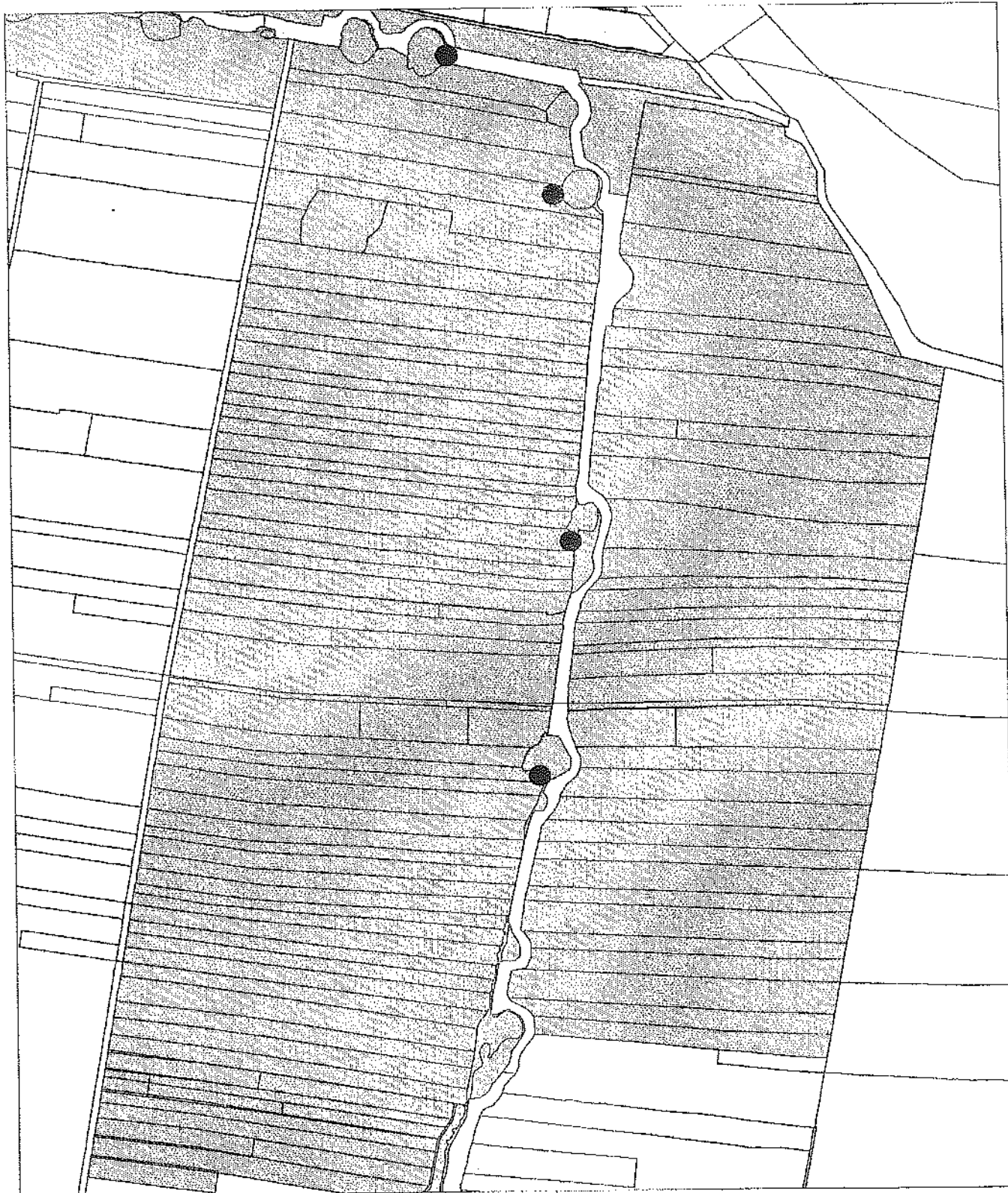
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.884

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.625

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Acrodata Int. Surveys

Noord-Polder

Knobbeltzwaan 2004 4 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

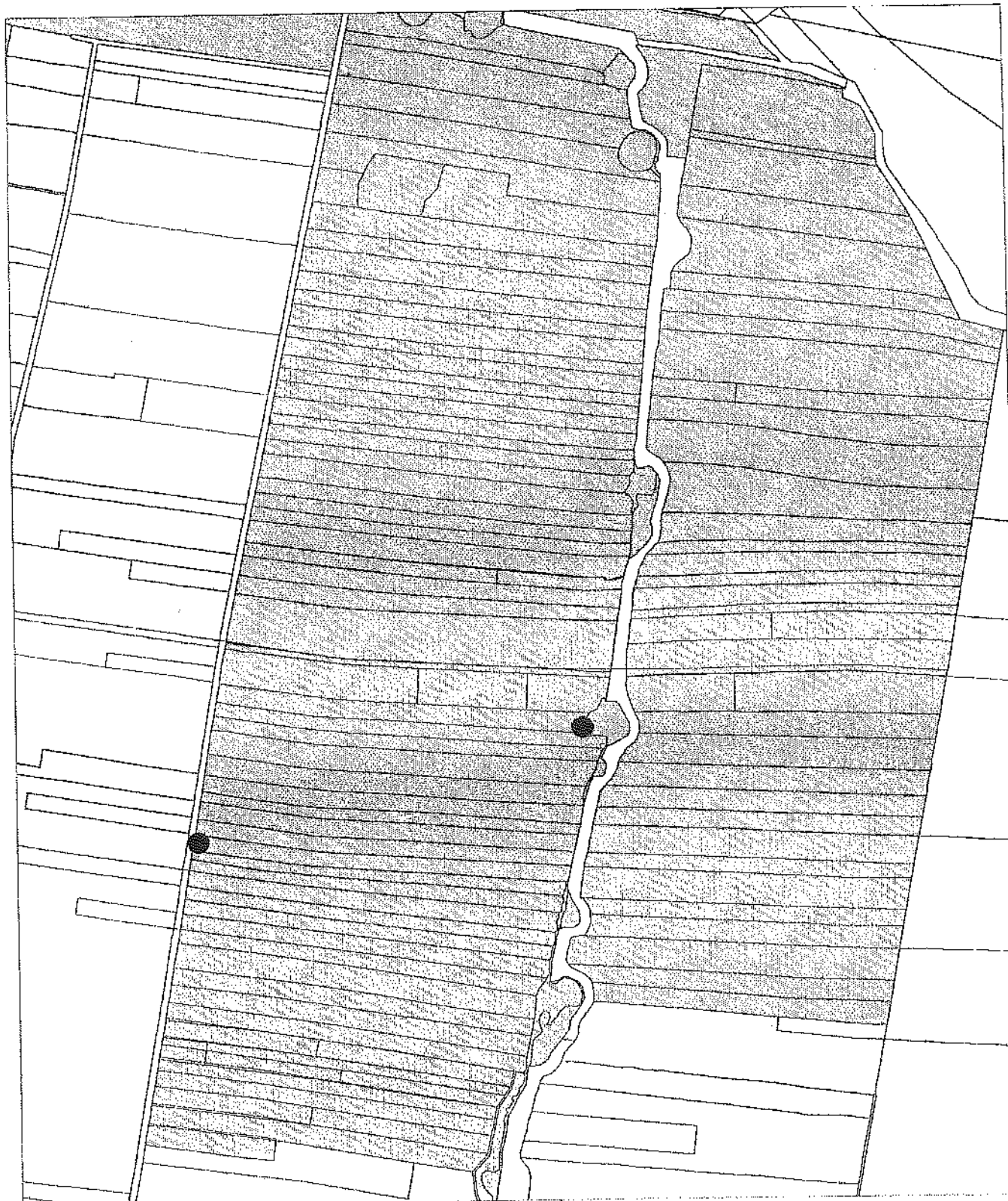
Datum : 16-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.171 Y = 473.960

Rechts boven : X = 149.998 Y = 476.701

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Waterhoen 2004 2 paar

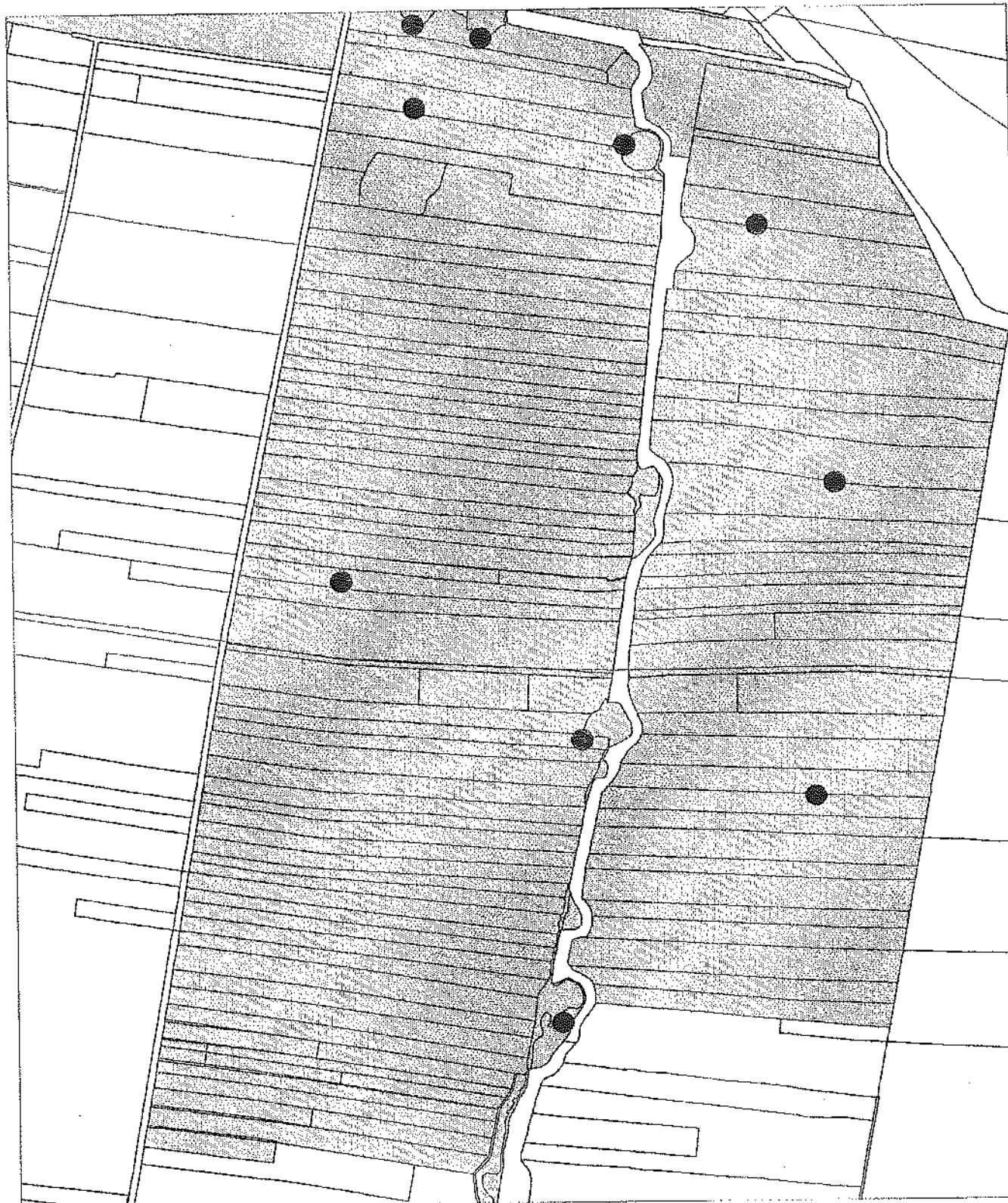
Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.884
Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.625

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aéroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Meerkoet 2004 10 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

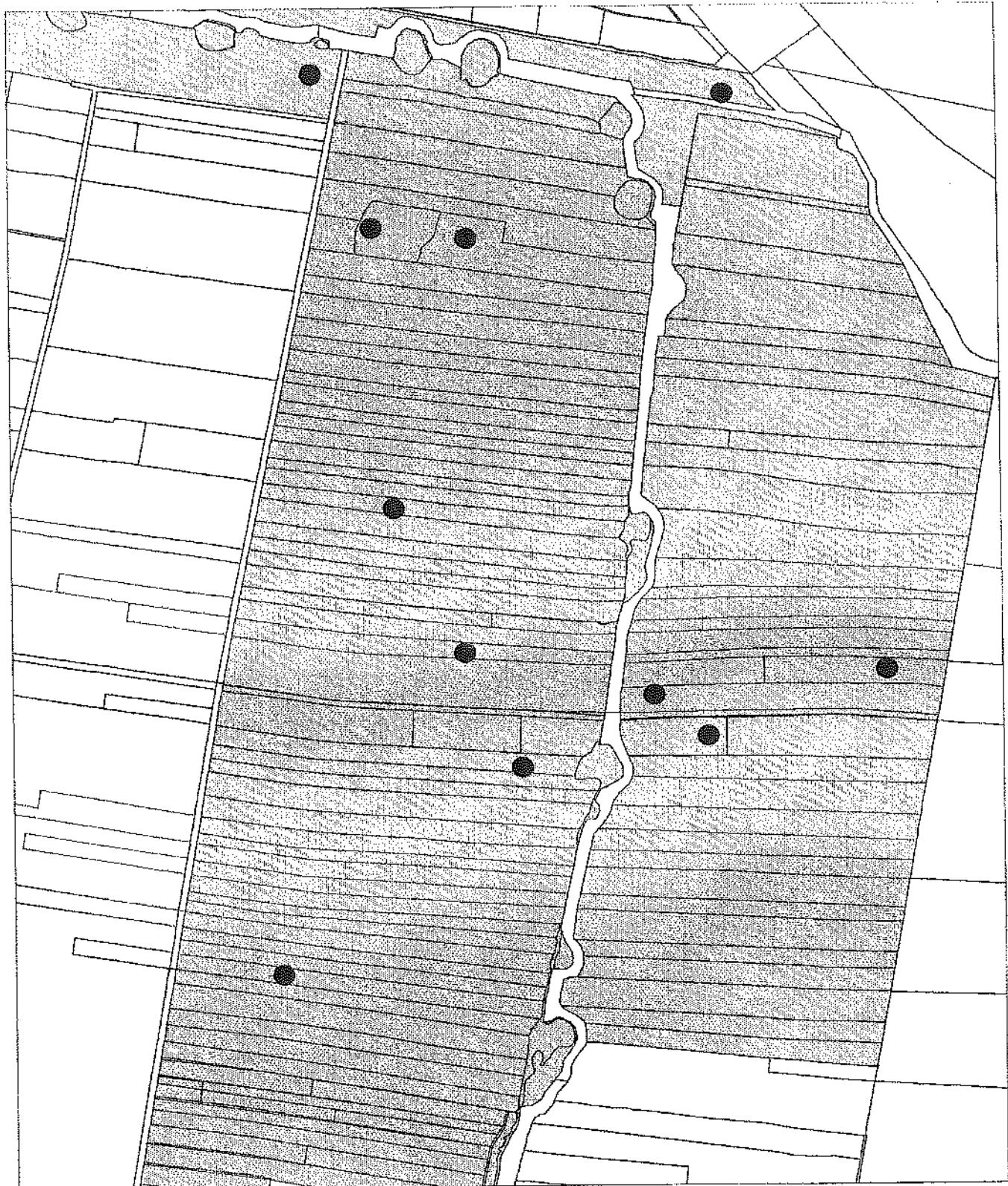
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1: 10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.884

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.625

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Scholekster 2004 11 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

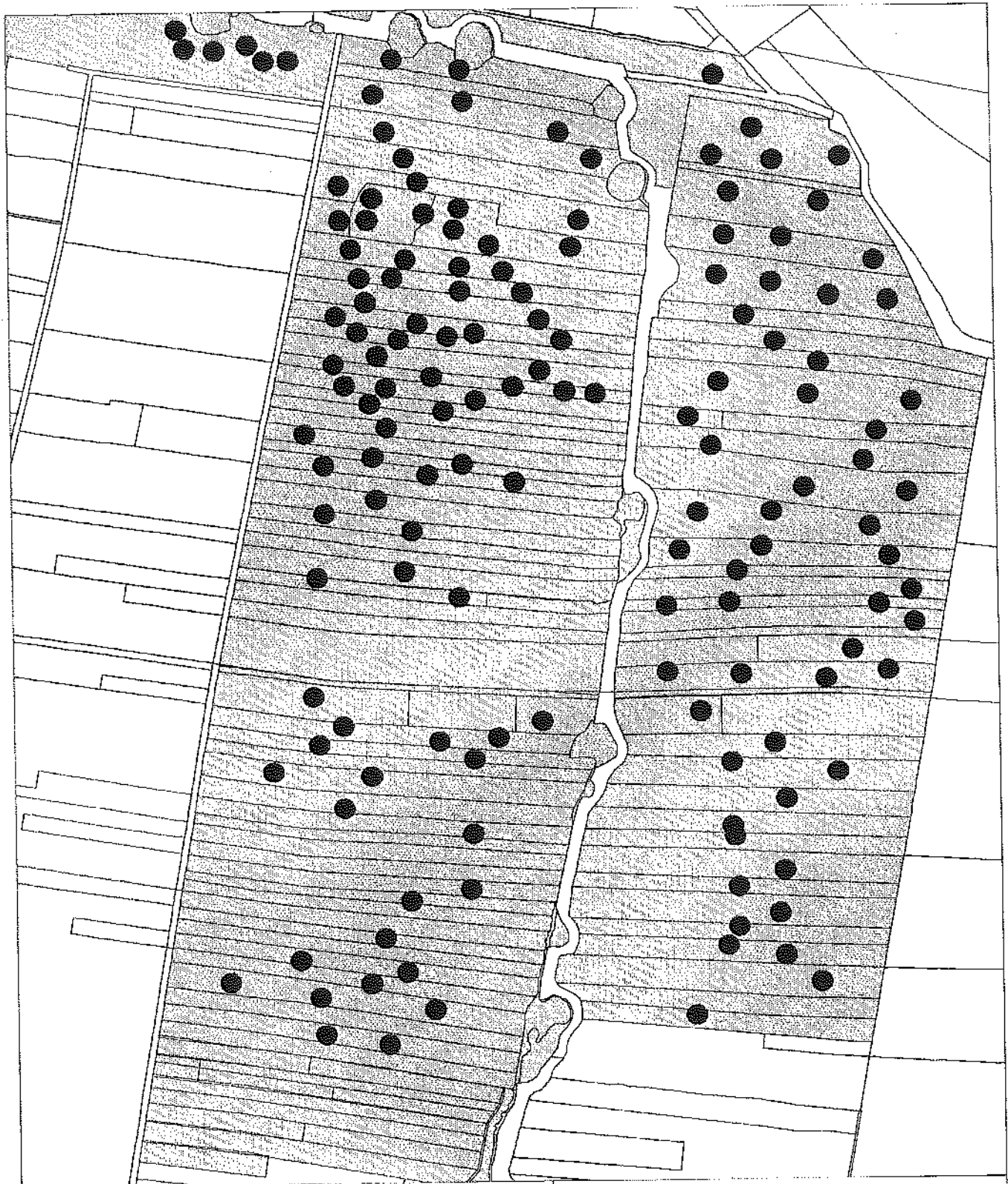
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1: 10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984
Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Kievit 2004 150 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 10-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.075 Y = 473.949
Rechts boven : X = 149.902 Y = 476.689

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Bontbekplevier 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Kleine Plevier 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten

© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn

© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Watersnip 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

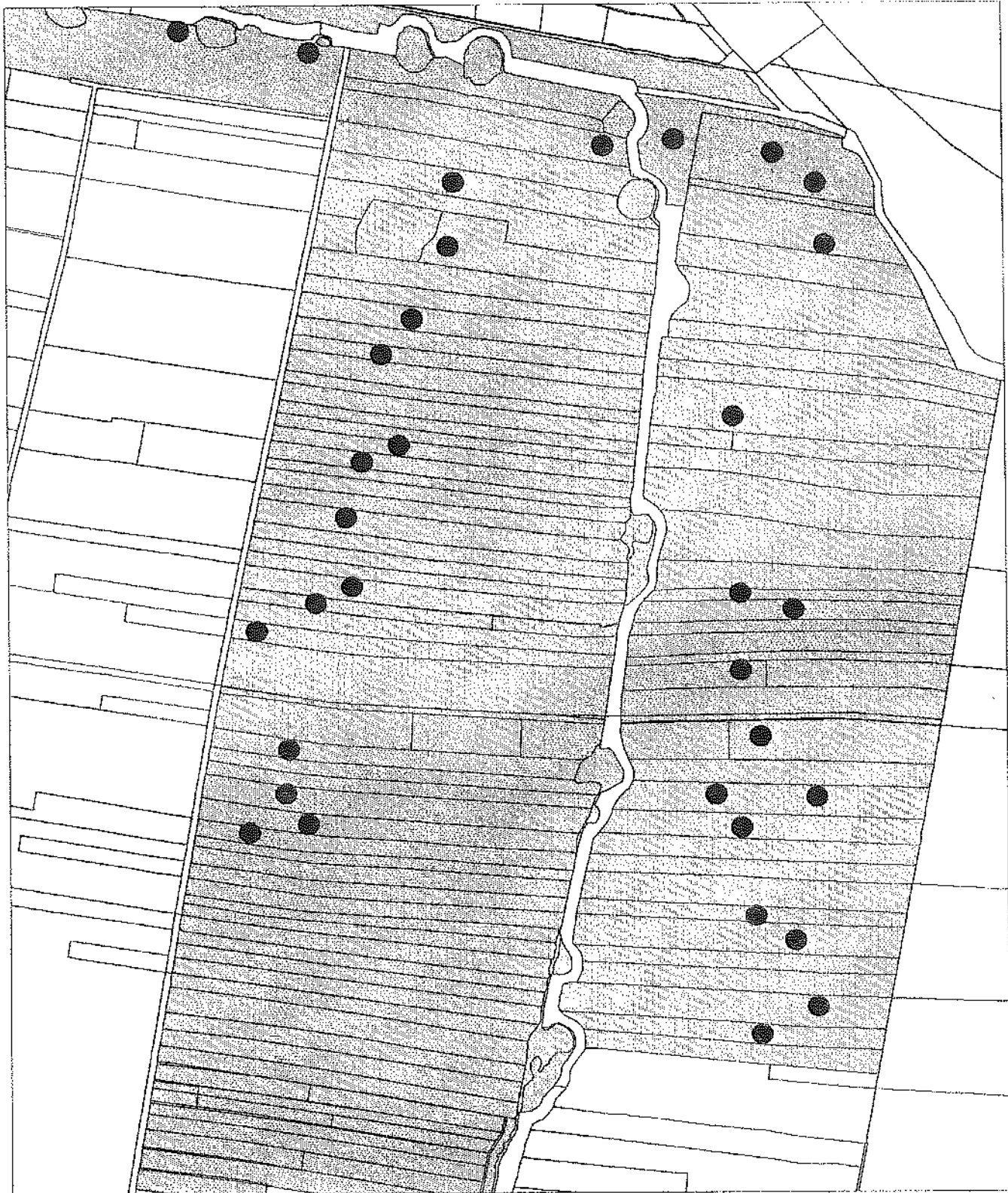
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Turcluur 2004 33 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Inf. Surveys

Noord-Polder

Grutto 2004 146 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

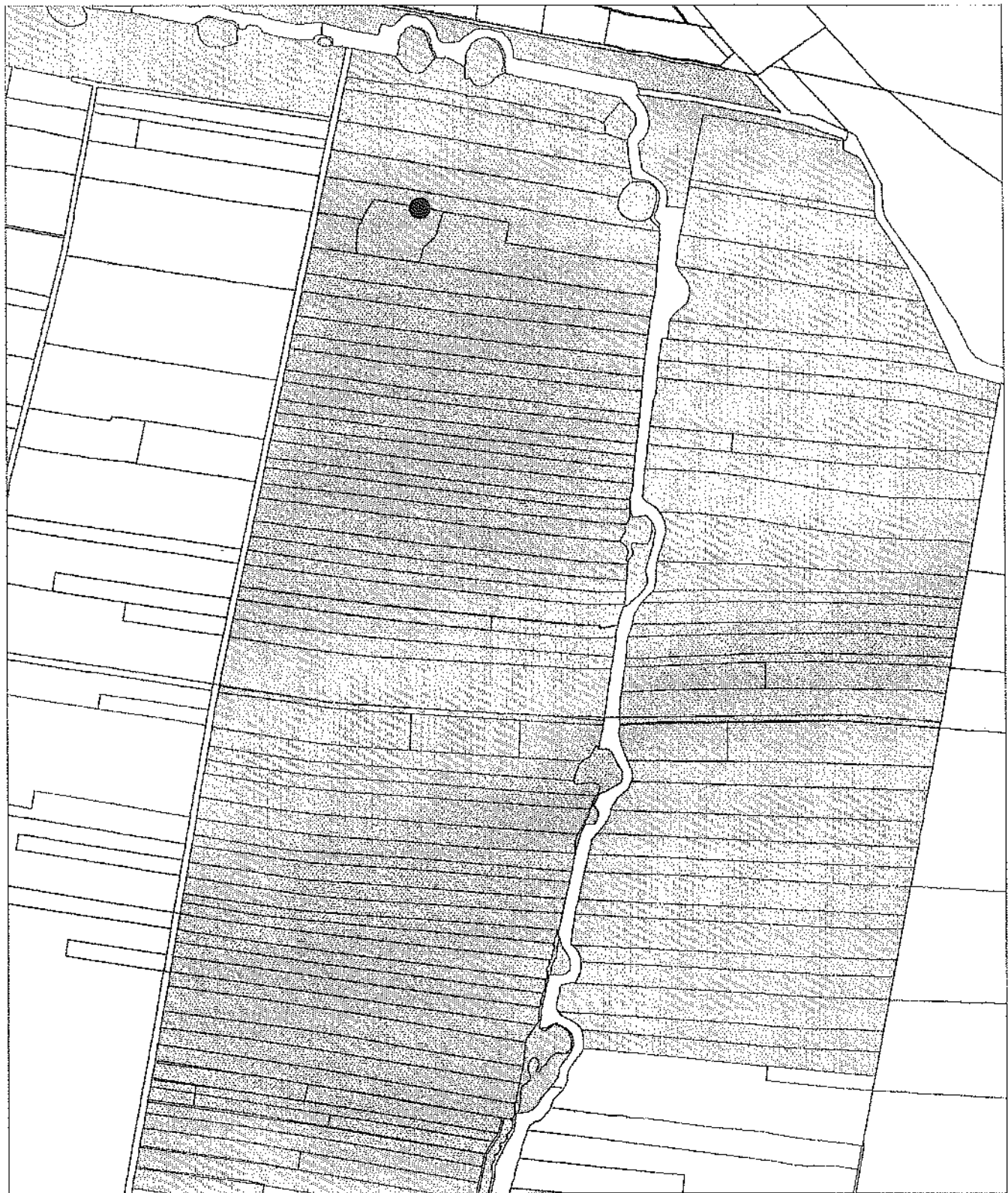
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Kemphaan 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1: 10.500

Links onder : X= 148.069 Y= 473.984

Rechts boven : X= 149.896 Y= 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aéroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Veldleeuwerik 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984
Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Graspieper 2004 5 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

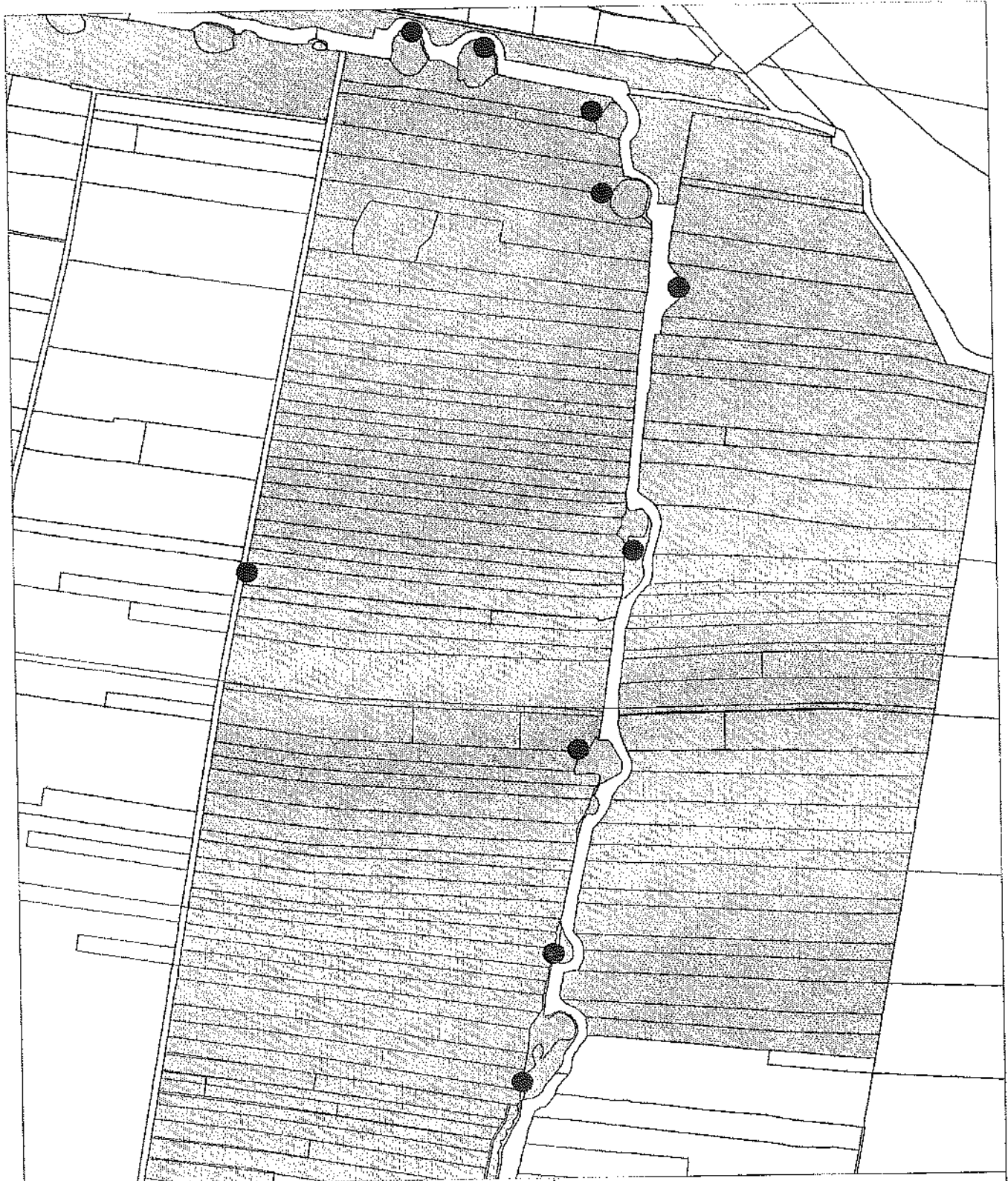
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© acroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

Noord-Polder

Rietgors 2004 10 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

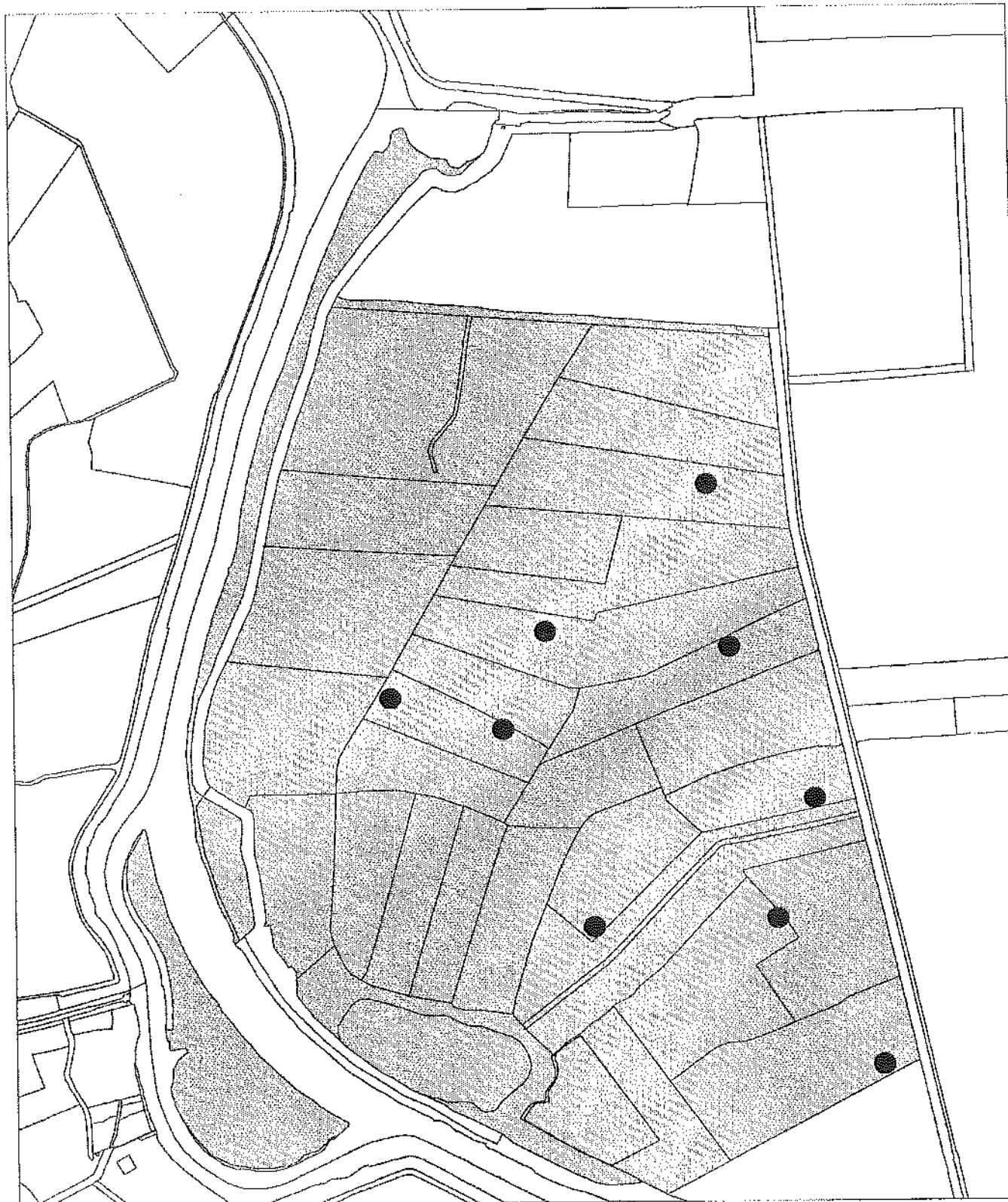
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:10.500

Links onder : X = 148.069 Y = 473.984

Rechts boven : X = 149.896 Y = 476.725

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© acroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Wilde Eend 2004 9 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X= 149.563 Y= 466.620

Rechts boven : X= 150.781 Y= 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Wintertaling 2004 1 paar

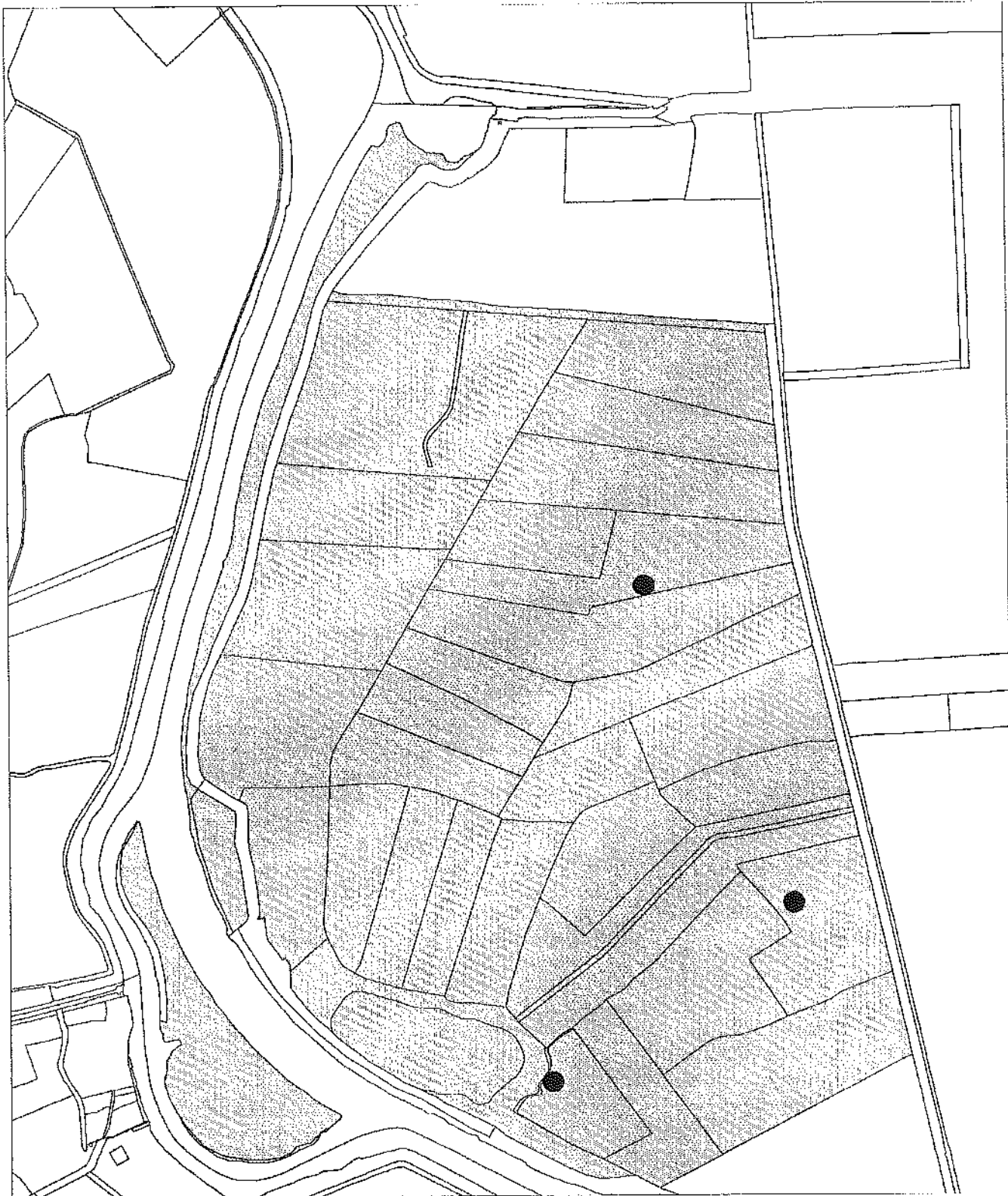
Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620
Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aéroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Krakeend 2004 3 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

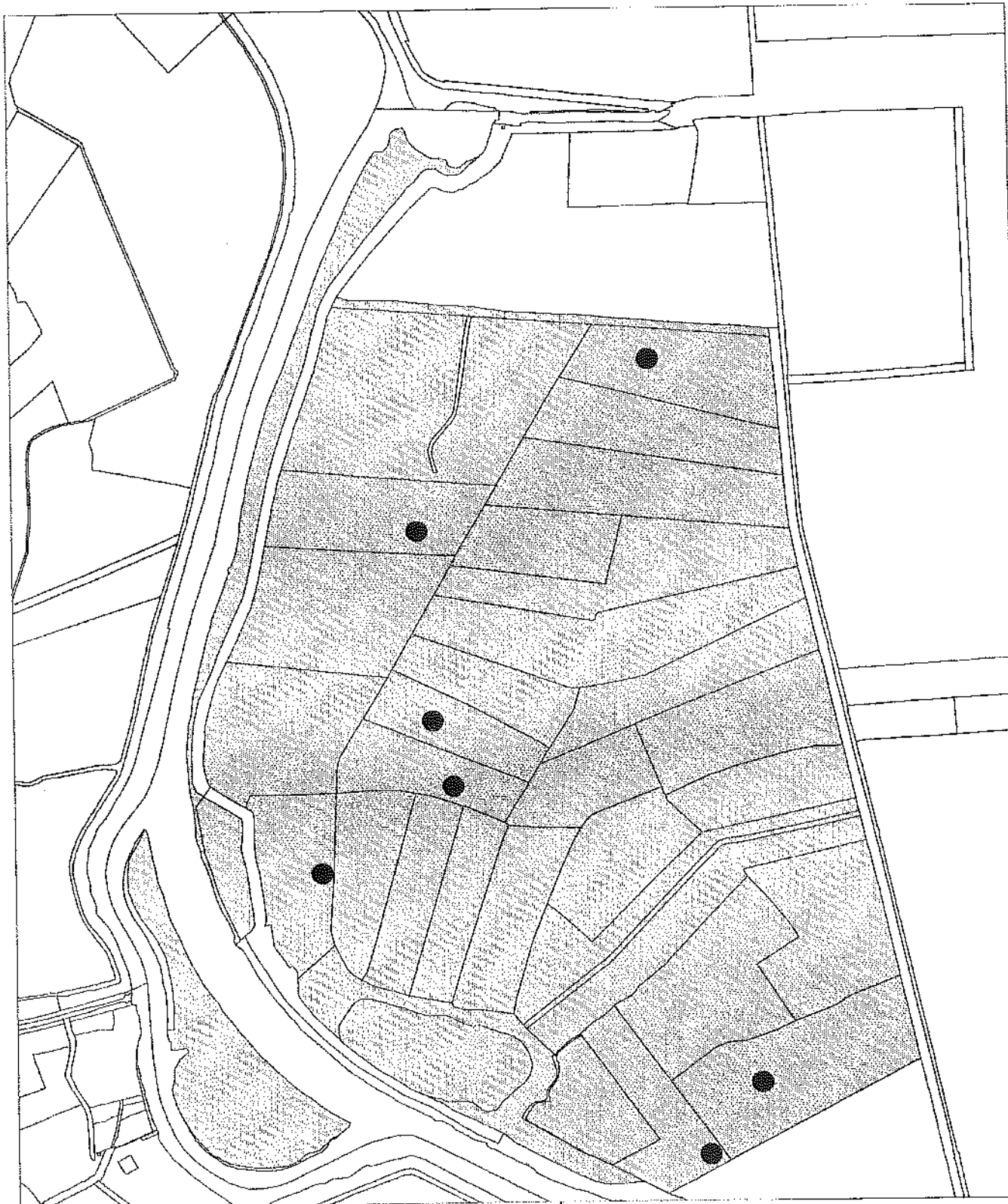
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Slobeend 2004 7 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten

© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn

© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Bergeend 2004 2 paar

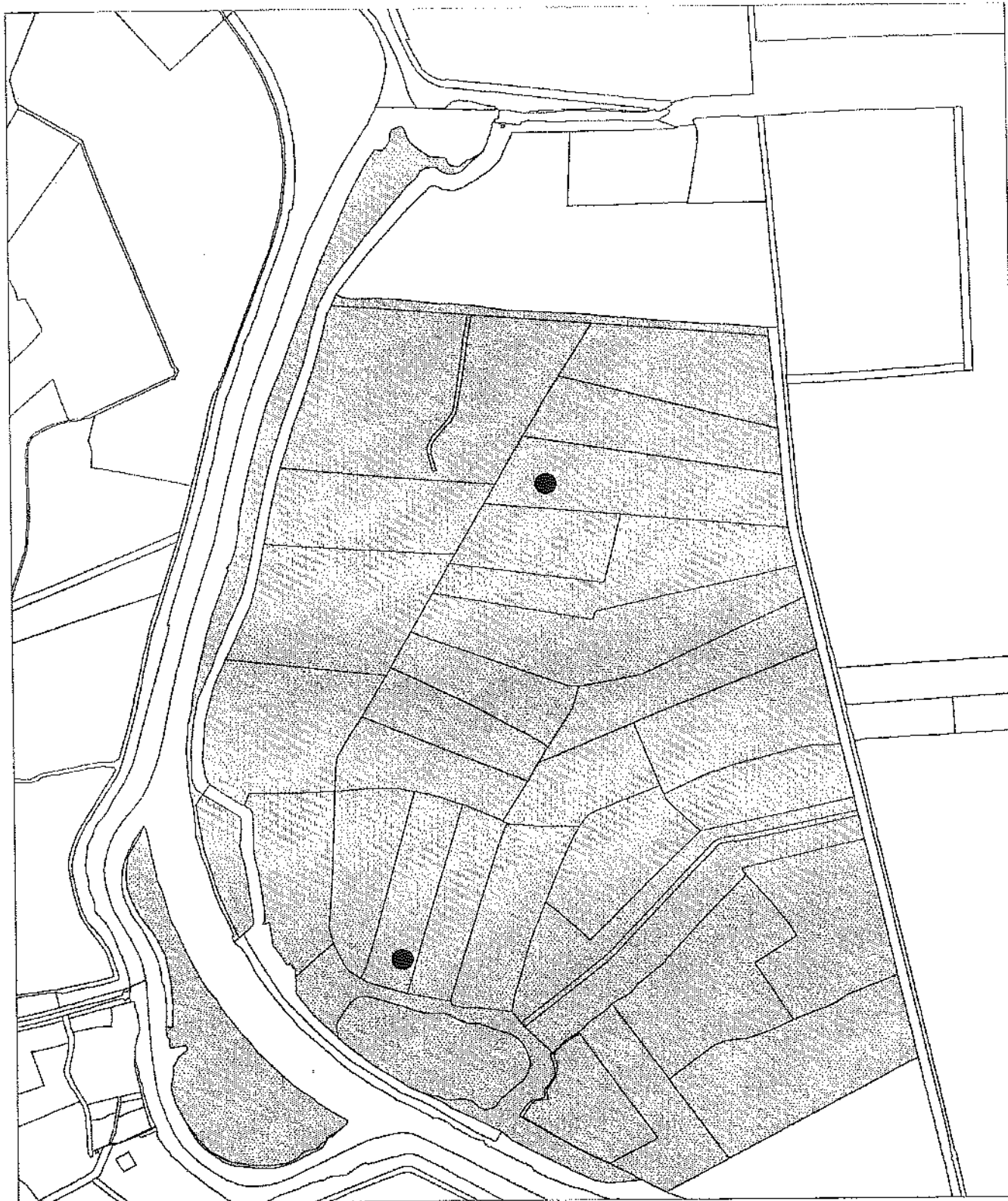
Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 16-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.558 Y = 466.598
Rechts boven : X = 150.776 Y = 468.425

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aéroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Grauwe Gans 2004 2 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten

© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn

© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Survveys

De Slaag

Brandgans 2004 4 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten

© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn

© aéroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Canadese Gans 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Meerkoet 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

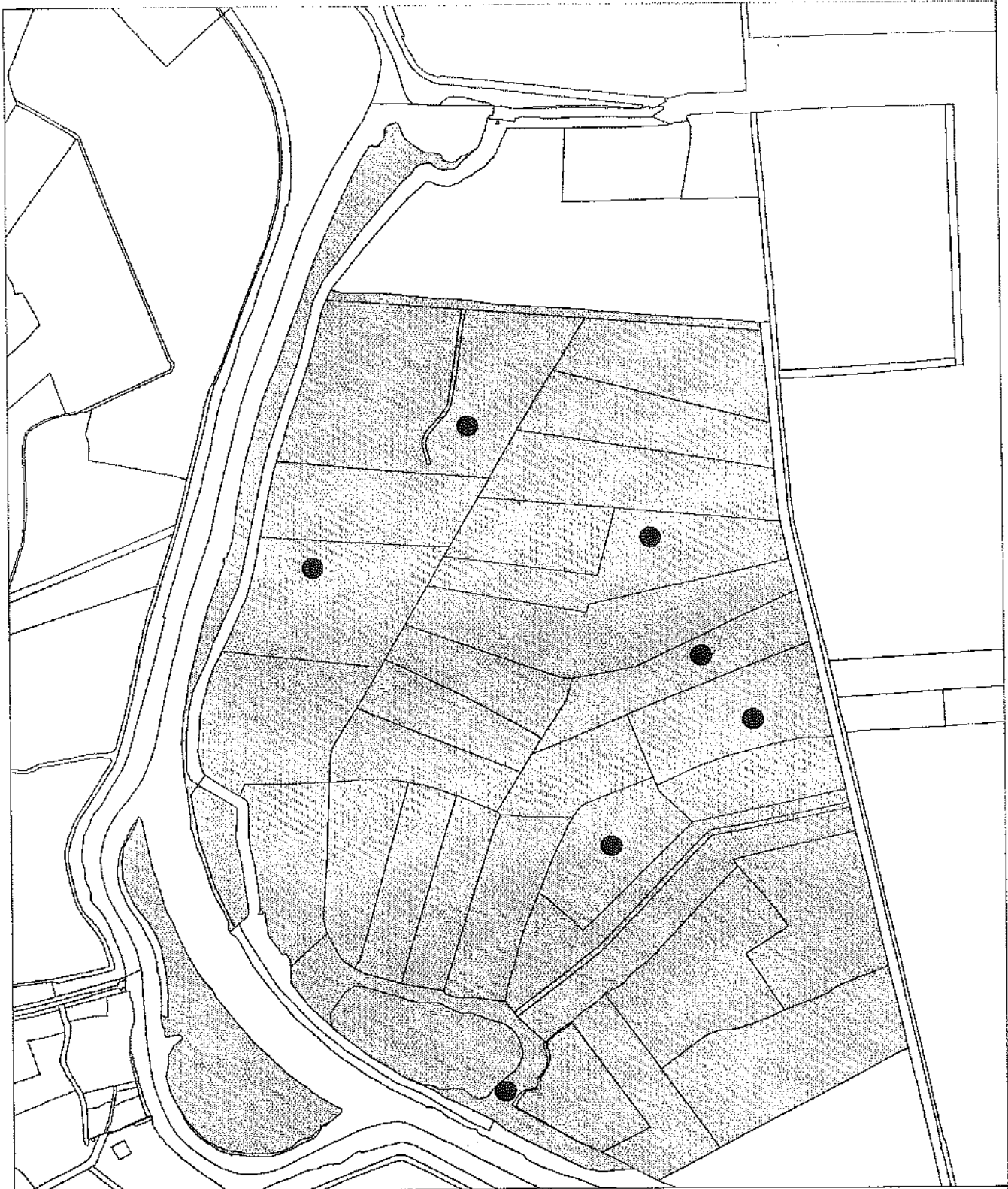
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Acrodata Int. Surveys

De Slaag

Scholekster 2004 7 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

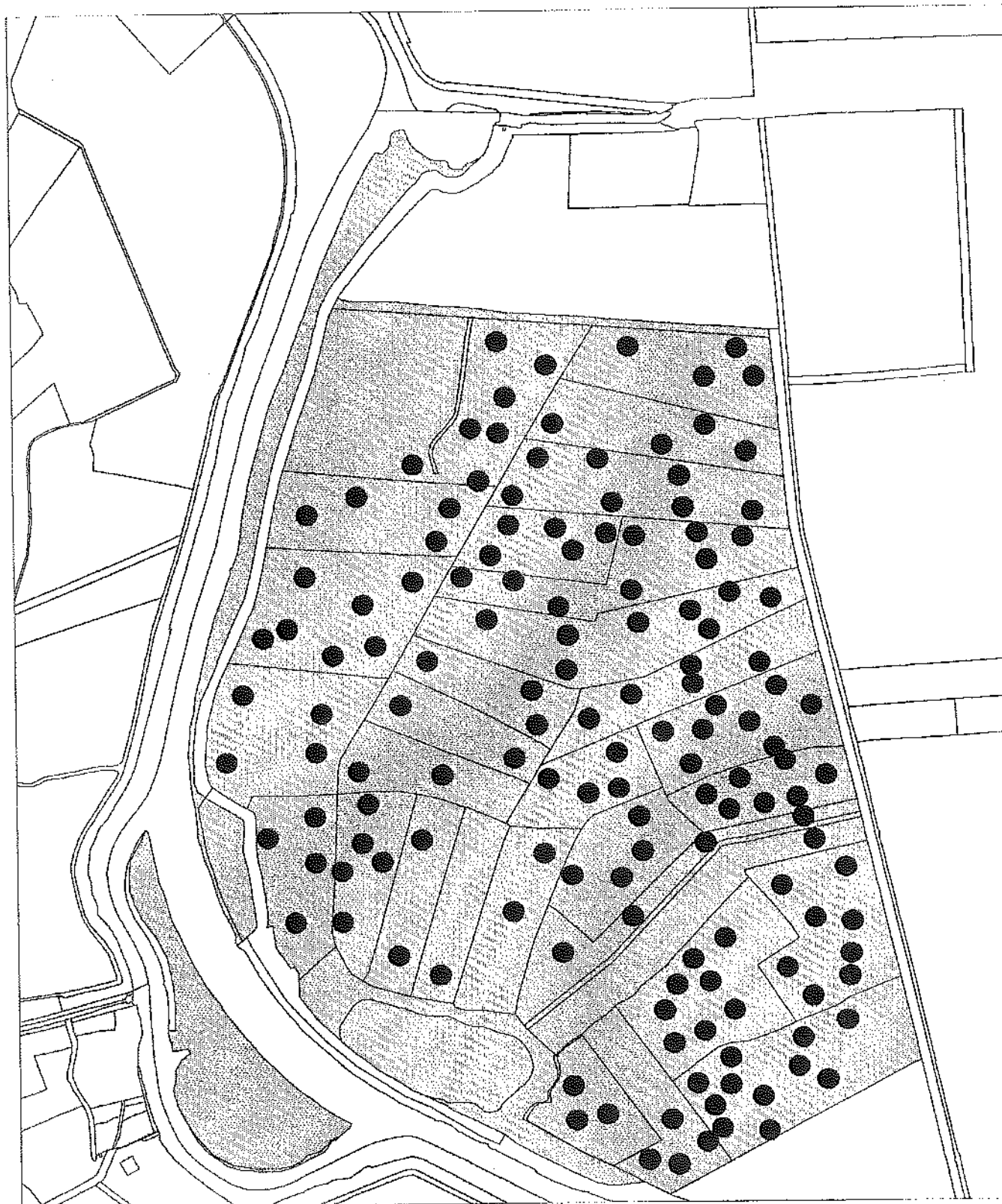
Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Kievit 2004 142 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Kleine Plevier 2004 2 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten

© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn

© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Watersnip 2004 1 paar

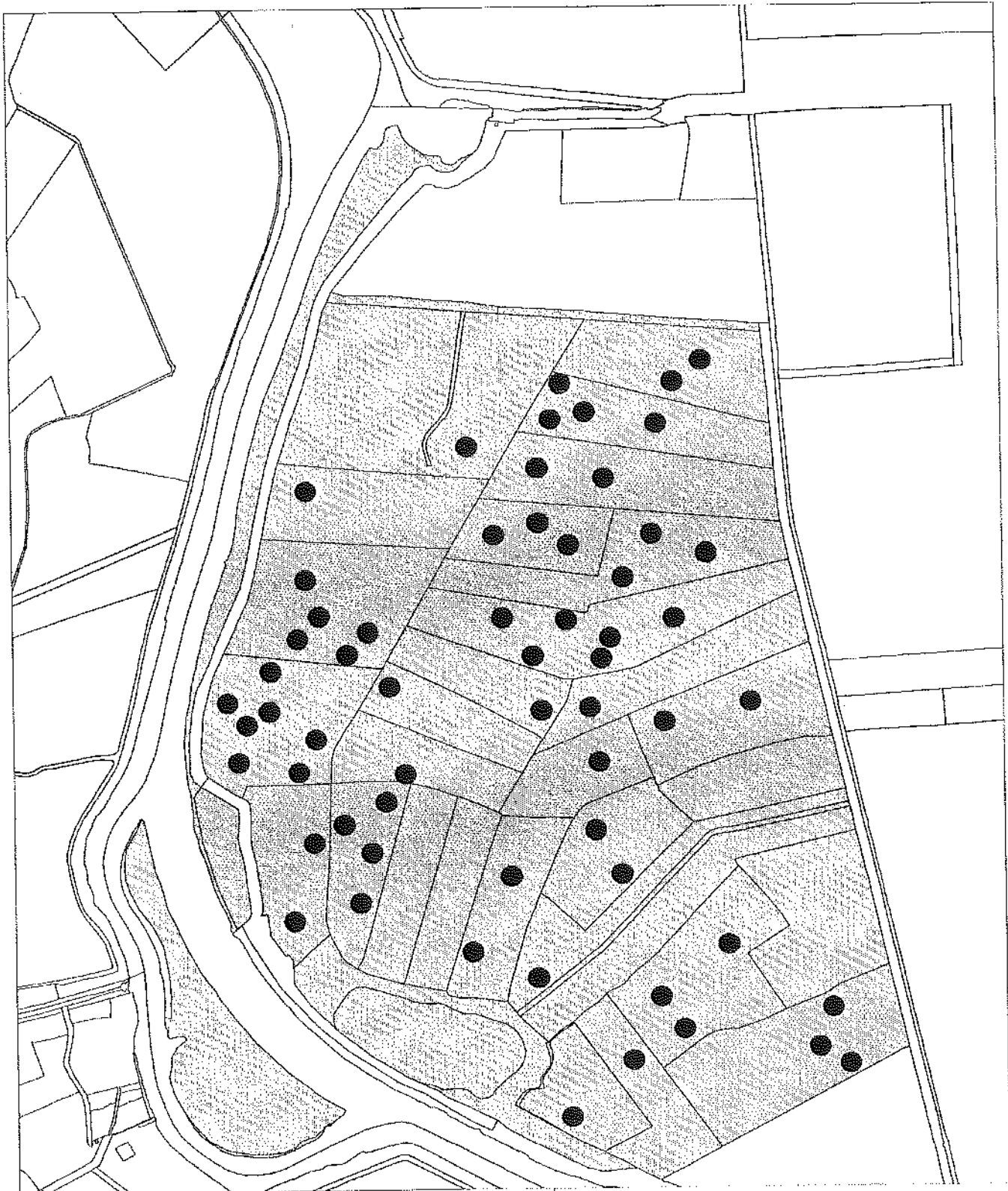
Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620
Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Grutto 2004 63 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

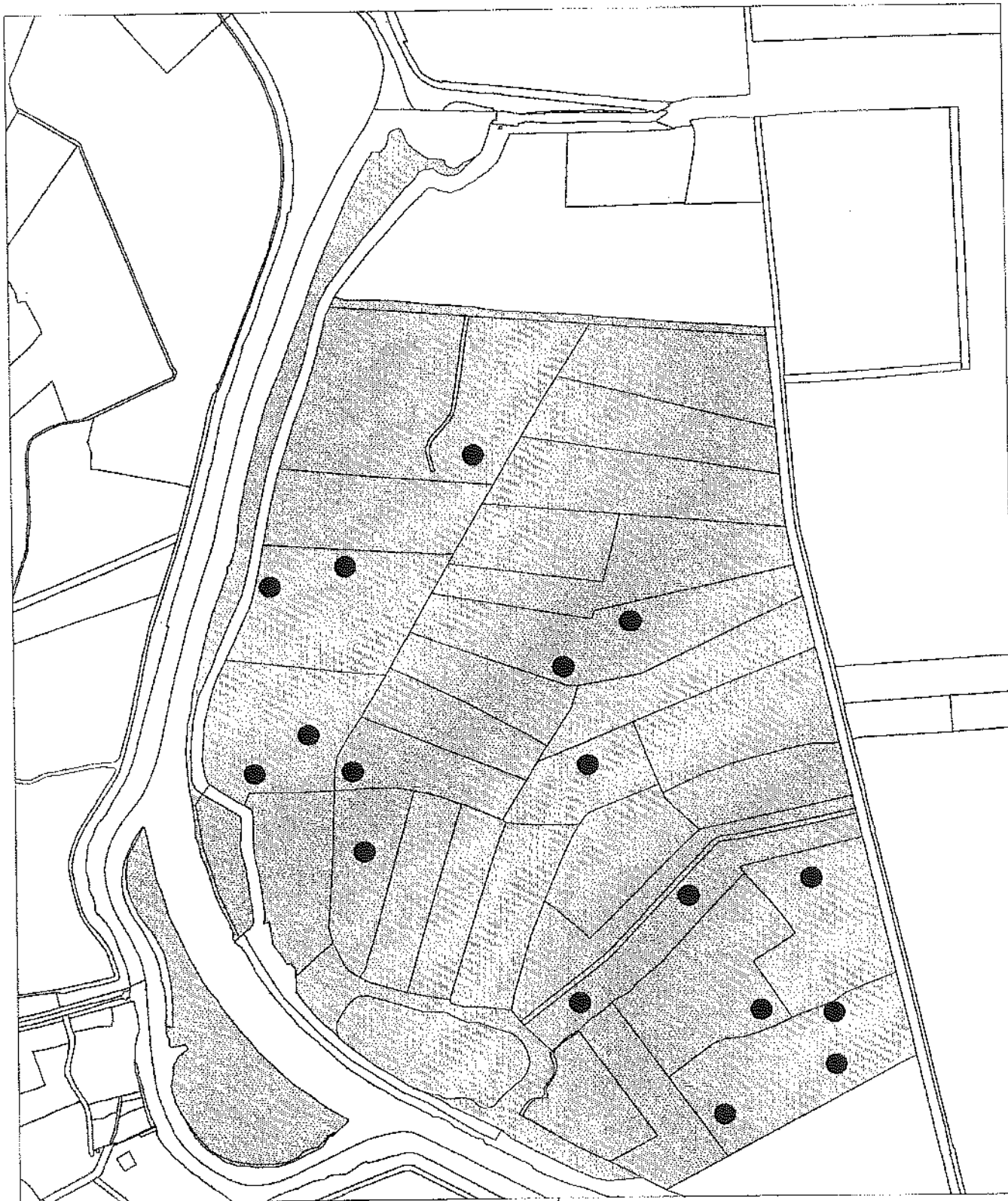
Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Tureluur 2004 17 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620
Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten
© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn
© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Veldleenwerik 2004 1 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten

© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn

© aéroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

De Slaag

Graspieper 2004 3 paar

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Datum : 09-06-2005

Schaal : 1:7.000

Links onder : X = 149.563 Y = 466.620

Rechts boven : X = 150.781 Y = 468.447

© Vereniging Natuurmonumenten

© dienst Kadaster en openbare registers, Apeldoorn

© aeroGRID NL2003, Aerodata Int. Surveys

